

ŠIAULIŲ MIESTO 2022–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

IVADAS

Šiaulių miesto vietos veiklos grupė parengė Šiaulių miesto 2022–2029 metų vietos plėtros strategiją, kuri skirta įgyvendinti 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos, patvirtintos Europos Komisijos 2022 m. rugpjūčio 3 d. sprendimu Nr. C(2022) 5742, 4 prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ (toliau – Investicijų programa) 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

Šiaulių miesto vietos veiklos grupė (toliau – Šiaulių m. VVG)

Šiaulių m. VVG yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma – asociacija, įsteigta pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą. Šiaulių m. VVG įsteigta 2015 m. balandžio 8 d. (VĮ Registrų centre įregistruota 2015 m. liepos 1 d.), registracijos vieta - Vilniaus g. 88, Šiauliai. Asociacijos veikla grindžiama trijų sektorių (partnerių) – bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO), asocijuotų verslo struktūrų ir (ar) įmonių ir savivaldybės tarybos (vietos valdžios) – partnerystės principu.

Steigėjai: Šiaulių miesto savivaldybė, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Šiaulių pramonininkų asociacija, Šiaulių jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“.

Nariai: Šiaulių miesto savivaldybė, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Šiaulių pramonininkų asociacija, Šiaulių jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“, Jaunimo ugdymo saviraiškos ir pilietiškumo organizacija (JUSPO), Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų asociacija „Visuomeninės iniciatyvos“.

Šiaulių m. VVG organas – visuotinis narių susirinkimas. Valdymo organai: kolegialus valdymo organas – Šiaulių m. VVG valdyba; vienasmenis valdymo organas – Šiaulių m. VVG pirmininkas.

Šiaulių m. VVG valdyba sudaryta iš 6 asmenų (bent vienas jaunesnis nei 29 m. ir (arba) deleguotas savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos arba savivaldybės jaunimo reikalų tarybos, veikiančios Šiaulių m. savivaldybėje), atstovaujančių vietos valdžiai, verslui ir NVO sektoriui.

Šiaulių m. VVG veiklos tikslai: pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius; skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą; skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį, vykdant integruotus veiksmus, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą; pagal savo veiklos kompetenciją ir galimybes skatinti Šiaulių miesto plėtrą; aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant miesto plėtros strategiją, planus bei programas Šiaulių miesto teritorijoje.

2016 m. Šiaulių m. VVG parengė Šiaulių miesto vietos plėtros strategiją pagal 2014–2020 m. veiksmų programos 8 prioriteto 8.6.1 uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos

valdžios ryšius“. 2017–2023 m. sėkmingai vykdė Strategijos įgyvendinimo administravimą, žr. <http://www.siauliaivvg.lt/projektai/igyvendinti-projektai/>.

Šiaulių m. VVG atstovauja nuolatiniais Šiaulių miesto gyventojams, kurių 2022 m. duomenimis yra apie 103 tūkst. Vykdydama veiklas, Šiaulių m. VVG nepažeidžia horizontaliųjų principų ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostatų, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Lygių galimybių įstatymo bei Lietuvos Respublikos vyrų ir moterų lygių galimybių įstatymo nuostatomis partnerystės ir atvirumo, jaunimo dalyvavimo, nediskriminavimo principais.

Šiaulių miesto 2022–2029 m. vietos plėtros strategija (toliau – VPS)

2023 m. parengta VPS vadovaujantis Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1V-67, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2023 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 1V-635 „Dėl Vidaus reikalų ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymo Nr. 1V-672 „Dėl vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo (toliau – Taisyklės). Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos rekomendacijomis, Šiaulių miesto savivaldybės ir 2022–2030 m. Šiaulių regiono strateginiais planavimo dokumentais, Šiaulių m. pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektų (bendruomenių, NVO, verslo asociacijos struktūrų ir kt.), gyventojų nuomonės apklausos rezultatais, Šiaulių miesto socialinės, ekonominės ir demografinės situacijos analize.

VPS parengta taikant bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) metodą, kai „iš apačios į viršų“ iniciatyvą perima Šiaulių m. bendruomenė (gyventojai), kurie geriausiai žino savo gyvenamosios vietovės problemas ir poreikius, kuriems svarbu šiuos poreikius patenkinti, išspręsti kylančius iššūkius. Apjungus vietos savivaldos, regiono, valstybės ir ES priemones, efektyviausiai panaudojus ES investicijas, Valstybės biudžeto lėšas bus spendžiamos vietos bendruomenei kylančios problemos, tenkinami poreikiai, mažinama socioekonominė nelygybė.

Rengiant VPS buvo laikomasi darnus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principo aplinkosaugos, socialinei, ekonominei, teritorijų vystymo srityse, lygios galimybių ir nediskriminavimo, inovatyvumo (kūrybingumo) principų.

VPS įgyvendinti lėšos bus skirtos iš Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo. Tai reiškia, kad sudaroma galimybė finansuoti daugiau „kietųjų“ investicijų ir veiksmus, skatinančius socialinio verslo kūrimą ir plėtrą.

Šiaulių m. 2022 m. skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenantys asmenys sudarė 18,3 proc. miesto gyventojų, tai yra mažiau nei Lietuvos vidurkis (21,2 proc.) Ypatinę skurdo ir socialinės atskirties riziką dažniausiai patiria sunkiai integruojami į darbo rinką arba joje ilgai neišsilaikantys asmenys. Mažinant socialinę atskirtį, atliepiant įvairių grupių socialinius iššūkius, išlieka poreikis plėtoti socialinę ir ekonominę įtrauktį didinančias integruotas priemones, užtikrinti žmogaus teises dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Strategijos parengimui buvo suburta darbo grupė, kurią sudarė bendruomenių, jaunimo, NVO, verslo asocijuotų struktūrų, švietimo įstaigų (Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos, Šiaulių technologijų mokymo centro) atstovai, Užimtumo tarnybos, Socialinių paslaugų skyriaus specialistai. Darbo grupės svarus indėlis buvo išsikeliant Strategijos uždavinius, įvertinant veiksmų įgyvendinimo galimybes, rengiant veiksmų planą, planuojant biudžetą ir kt.

Atlikus Šiaulių m. teritorijos, gyventojų, teritorijos vystymosi poreikių ir galimybių analizę (svarbiausių socialinei, ekonominei, demografiniai teritorijos būklei įtaką darančių teigiamų, neigiamų veiksmų, jų tarpusavio sąsajų ir pan.) analizę, įvertinus faktinį, vidinį potencialą ir poreikius (stiprybes ir silpnybes) bei galimus išorinius procesus ir pokyčius, nepriklausančius nuo miesto, (grėsmes), turimus išteklius ir potencialą (galimybes), suformuluotas **VPS tikslas** – Šiaulių miesto socialinę atskirtį (riziką) patiriančių darbingų gyventojų, marginalizuotų bendruomenių ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių padidėjęs aktyvumas ir lygios galimybės dalyvauti darbo rinkoje

ir visuomenės gyvenime, išplėtoti socialiniai verslai ir integracijos paslaugos, kuriant socialinę gerovę. Tikslui pasiekti numatyti du uždaviniai ir veiksmai:

1 uždavinys „Sustiprinti Šiaulių miesto darbingų gyventojų, ypač socialiai pažeidžiamų asmenų, aktyvią socialinę įtrauktį, padidinti lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime“. Veiksmai: 1. Taikyti prevencines, integruotas priemones socialinę atskirtį patiriantiems asmenims. 2. Teikti kompleksinę (re)integracijos į darbo rinką pagalbą mažiau galimybių turintiems jaunuoliams. 3. Vykdyti veiklas užtikrinančias lygias galimybes migrantams, pabėgėliams, kitataučiams dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime. 4. Įgyvendinti neformalias iniciatyvas stiprinant Šiaulių bendruomenės (gyventojų) verslumą. 5. Vykdyti veiklas darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų socialinio ir darbinio aktyvumo didinimui. 6. Teikti paramą jauno verslo subjektams - Šiaulių m. VVG teritorijos gyventojams.

2 uždavinys „Sukurti naujų darbo vietų Šiaulių mieste, teikti kompleksinę paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, užtikrinant marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį“. Veiksmas: skatinti ir teikti paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtojimui, sprendžiant pažeidžiamų grupių atskirties problemas. Planuojama, kad iki 2029 m. bus įgyvendinta ne mažiau kaip 15 bendruomenės inicijuotų vietos plėtros projektų (NVO ir (arba) įgyvendintų kartu su partneriu (-iais)). Veiklose dalyvaus ne mažiau negu 508 tikslinės grupės asmenys, iš jų ne mažiau kaip 40 proc. po dalyvavimo veiklose toliau dalyvaus socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje. Paramą gavusiuose subjektuose bus sukurtos ne mažiau nei 2 darbo vietos, t. y. socialinio verslo įmonėse bus įdarbinti sunkiau integruojamų bendruomenės gyventojų grupių asmenys (socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys, mažiau galimybių turintys jaunuoliai ir kt.).

2026 m. Šiaulių miesto vietos veiklos grupė inicijavo VPS keitimą, įtraukiant 2 Tikslą - Šiaulių miesto gyventojų, ypač socialinę atskirtį patiriančių asmenų, geresnis pasirengimas veikti ekstremalių situacijų metu.

Tikslas atitinka 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 16 specialiojo prioriteto „Civilinės parengties įgūdžių, rengiantis ekstremaliosioms situacijoms ir grėsmėms, stiprinimas“ 16.1 konkretų uždavinį „Skatinti mokymąsi visą gyvenimą, visų pirma siekti, kad visi turėtų lanksčių kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo galimybių, atsižvelgiant į verslumo ir skaitmeninius įgūdžius, geriau numatyti pokyčius ir naujų įgūdžių reikalavimus, grindžiamus darbo rinkos poreikiais, sudaryti palankesnes sąlygas keisti profesinę veiklą ir skatinti profesinį judumą“.

Įgyvendinant VPS bus laikomasi partnerystės, vyrų ir moterų lygiu galimybių skatinimo, jaunimo nediskriminacijos horizontaliųjų principų.

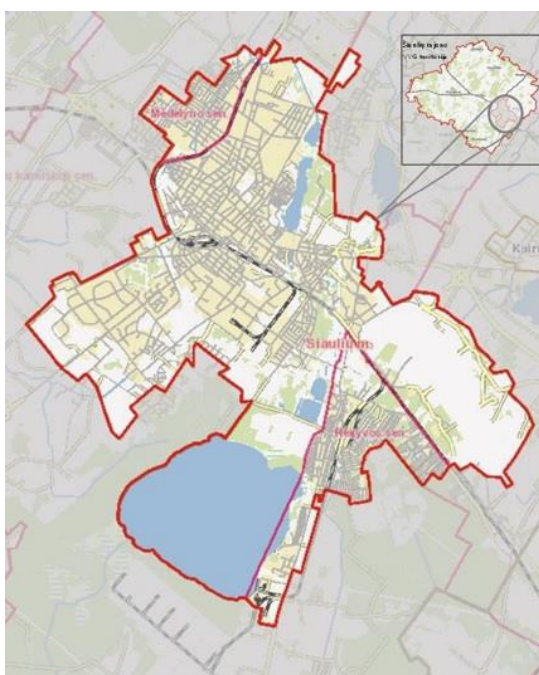
Tokia apimtimi parengta ir sėkmingai įgyvendinta VPS kompleksiskai užtikrins socialinę atskirtį patiriančių asmenų, mažiau galimybių turinčio jaunimo, darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų, migrantų, pabėgėlių, kitataučių, marginalizuotų grupių asmenų, jauno verslo subjektų lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje, visuomenės gyvenime, padidins socialinę ir ekonominę įtrauktį. Pasiekti rezultatai prisidės prie Investicijų programos 4.7 ir 4.9 konkrečių uždavinių rezultato rodiklių pasiekimo ir prie tvarios 2025–2033 m. Šiaulių miesto plėtros strategijos, 2022–2030 m. Šiaulių regiono plėtros plano tikslų pasiekimo.

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

TERITORIJA

VPS įgyvendinimo teritorija yra Šiaulių miestas.

Šiaulių miestas yra administracinis-teritorinis vienetas Šiaulių apskrityje, Šiaurės Lietuvoje. Teritorija apima Šiaulių miestą, kurio bendras miesto žemės plotas 81,13 km², miesto administracinių žemės ribų perimetras 70,317 km. Šiaulių miesto savivaldybė teritoriškai apsupta Šiaulių rajono. Šiaulių m. VVG veiklos teritorija ribojasi su rajono VVG veiklos teritorija. Pagal gyventojų skaičių – tai ketvirtas miestas šalies mastu, kuriame gyvena daugiau nei 103 tūkst. gyventojų. Šiaulių regionas, kurio centas yra Šiaulių miestas, apima 7 savivaldybes: Akmenės rajono, Joniškio rajono, Kelmės rajono, Pakruojo rajono, Radviliškio rajono, Šiaulių miesto, Šiaulių rajono (1 pav.). Šiaulių regionas užima 8 537 km² teritoriją (13 proc. Lietuvos teritorijos) ir teritorijos plotu yra didžiausias regionas Vidurio ir vakarų Lietuvoje.

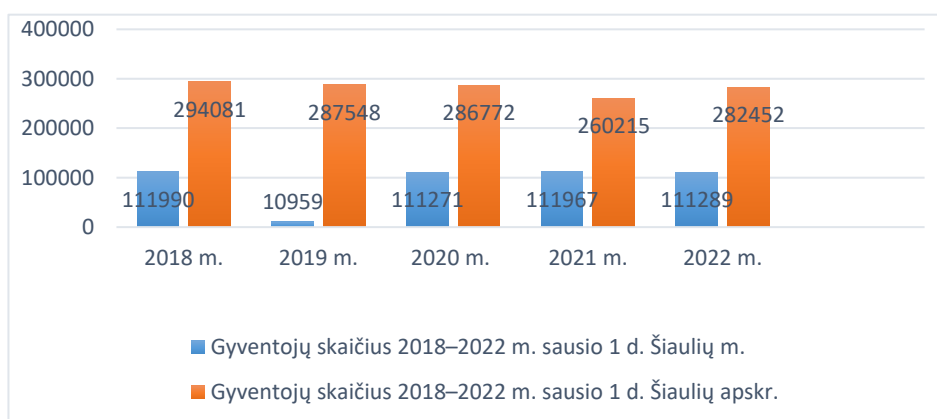
1 pav. Šiaulių miesto ribos ir VPS įgyvendinimo teritorija

Šiauliai – pramonės, kultūros, mokslo centras Šiaurės Lietuvoje. Šiauliai – Šiaurės Lietuvos pramonės, kultūros, mokslo centras. Per Šiaulius nutiestos geležinkelio linijos į Taliną, Kaliningradą, Minską, Liepoją, Vilnių ir kitur. Šiaulių teritorijos ribose (Zokniuose) yra įsikūręs tarptautinis Šiaulių oro uostas, kuris vykdo orlaivių remonto, krovinių, keleivių aptarnavimo ir kitas paslaugas, NATO karinė oro pajėgų bazė. Mieste plėtojama maisto, baldų, plastiko, buitinės paskirties, stiklo paketų, dviračių, metalo ir kt. pramonė. Vyriausybei įgyvendinant universitetų tinklo pertvarką nuo 2021 m. sausio 1 d. Šiaulių universitetas tapo Vilniaus universiteto dalimi – Vilniaus universiteto Šiaulių akademija – ir veikia kaip vienas iš trijų pagrindinių mokytojų rengimo centrų Lietuvoje, plėtojantis ir regionui aktualias studijų programas.

GYVENTOJAI

VPS analizuojami 2018–2022 m. laikotarpio statistiniai duomenys. Šaltiniai: [Statistinės suvestinės, VI Registrų centras \(registrucentras.lt\)](https://osp.stat.gov.lt/); LR statistikos departamentas (<https://osp.stat.gov.lt/>); Užimtumo tarnyba (<https://uzt.lt/>); Jaunimo reikalų agentūra (<https://jra.lt/>) ir kiti dokumentai, tyrimai, susiję su gyventojų apibrėžtimi. Paveikslėliai ir lentelės parengtos autorių, Viešosios įstaigos Nacionalinės regionų plėtros agentūros.

Registrų centro duomenimis, gyventojų skaičius (pagal gyvenamąją deklaravusių asmenų ir neturinčių gyvenamosios vietos asmenų) Šiaulių mieste 2022 m. sausio 1 d. buvo 111 289 asm., 2021 m. – 111 967 asm., 2020 m. – 111 271 asm., 2019 m. – 109 595 asm., 2018 m. – 111 990 asm. Nuo 2018 m. iki 2022 m. gyventojų skaičius Šiaulių mieste kito nežymiai 2022 m. lyginant su 2021 m. gyventojų skaičius Šiaulių mieste sumažėjo 678 gyventojais arba 0,3 proc. (žr. 2 pav.).

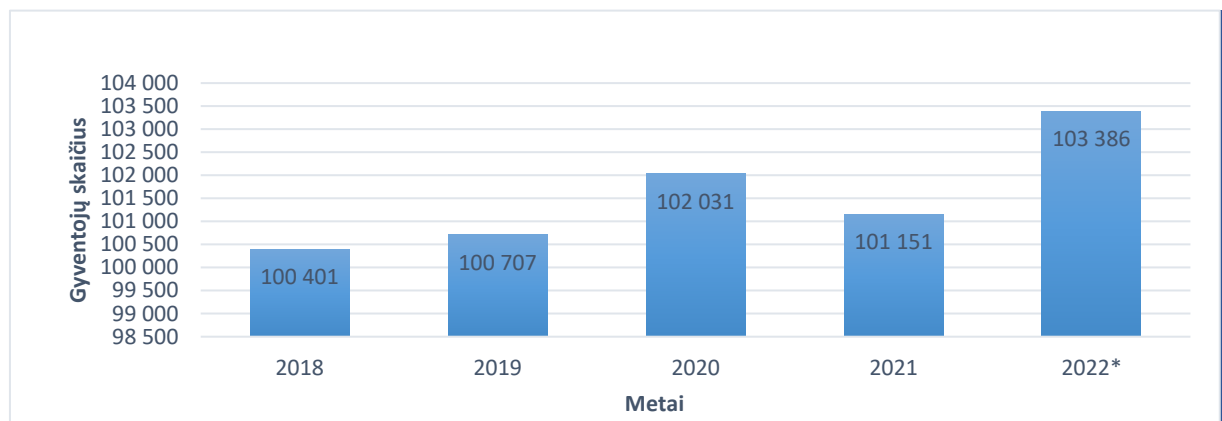
2 pav. Gyventojų skaičius Šiaulių mieste ir apskrityje skaičiaus 2019–2023 m. dinamika
Šaltinis: [Statistinės suvestinės / VI Registrų centras \(registrucentras.lt\)](https://osp.stat.gov.lt/)

Gyventojų skaičiavimo pagal savivaldybės metodika patvirtinta valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. v-305 „Dėl rodiklių, nustatytų pagal gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų ir neturinčių gyvenamosios vietos asmenų, apskaitos duomenis, apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“. ir patikslinta valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2021 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. VE-92 „Dėl valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. v-305 „Dėl rodiklių, nustatytų pagal gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų ir neturinčių gyvenamosios vietos asmenų apskaitos duomenis, apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“.

Iki 2020 m. buvo stebimas gyventojų sumažėjimas, kurį labiausiai nulėmė gyventojų emigracija. Kadangi tarp emigracijos motyvų dominuoja ekonominiai, susiję su didesnėmis uždarbio galimybėmis, daugiausiai emigruoja darbingiausio amžiaus ekonomiškai aktyvūs gyventojai. Nuo 2020 m. mieste stebimas gyventojų skaičiaus didėjimas, kurį lėmė stipriai išaugusi imigracija, kompensavusi natūralų gyventojų sumažėjimą. Imigraciją išaugino atvykusių ukrainiečių, bėgančių nuo Rusijos karinės invazijos, skaičius bei Lietuvos piliečių grįžimas iš emigracijos po COVID-19 pandemijos.

Šiaulių m. turi didžiausią gyventojų skaičių Šiaulių regione. 2022 metų pradžioje Šiaulių regione gyveno 282 452 gyventojai. Šiaulių m. gyventojų skaičius sudarė 39,40 proc. visų Šiaulių regiono gyventojų skaičiaus. 2018–2021 šis procentas buvo labai panašus.

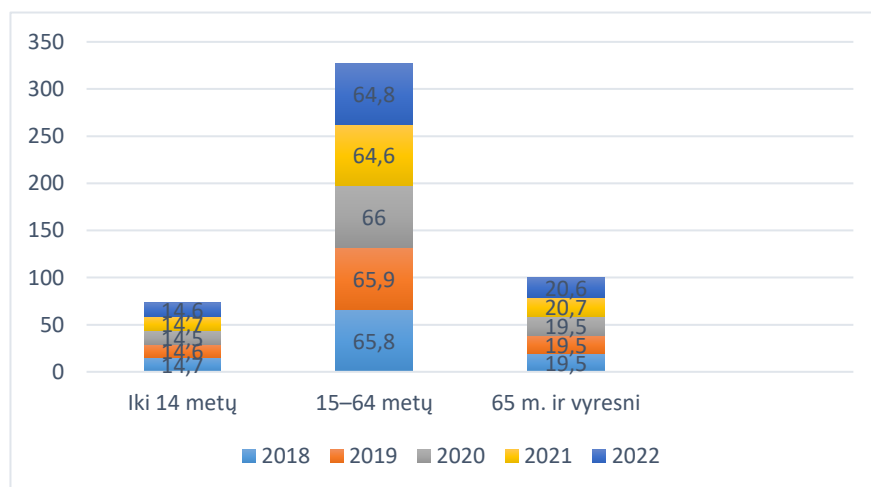
Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 m. liepos 1 d. Šiaulių mieste gyveno 103 386 asmenys. Nuo 2018 m. iki 2022 m. nuolatinis gyventojų skaičius mieste buvo nepastovus. 2022 m. lyginant su 2021 m. gyventojų skaičius Šiaulių mieste padidėjo 2 235 gyventojais arba 2,21 proc. (žr. 3 pav.).

3 pav. Šiaulių miesto nuolatinių gyventojų skaičius 2018-2022 metais liepos 1 d.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Registrų centro ir statistikos departamento duomenys skiriasi. VPS analizuojant demografinę situaciją, vadovaujama statistikos departamento duomenimis.

Šiaulių m. nuolatinių gyventojų pagal amžių (žr. 4 pav.) 2018–2022 m. didžiausią dalį sudaro 15-64 metų amžiaus asmenys – vidutiniškai 65,42 proc. visų gyventojų. Nuo 2021 m., lyginant su 2018–2020 m., išaugo 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų skaičius, t.y. 1,15 proc.

4 pav. Nuolatinių gyventojų Šiaulių mieste 2018–2022 m. pasiskirstymas pagal amžių (proc.)
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2020–2022 m. Šiaulių mieste nuolatinių gyventojų moterų buvo daugiau nei vyrų. Ypatingai didelis atotrūkis tarp vyrų ir moterų yra 65 ir vyresnių amžiaus (žr. 1 lentelę).

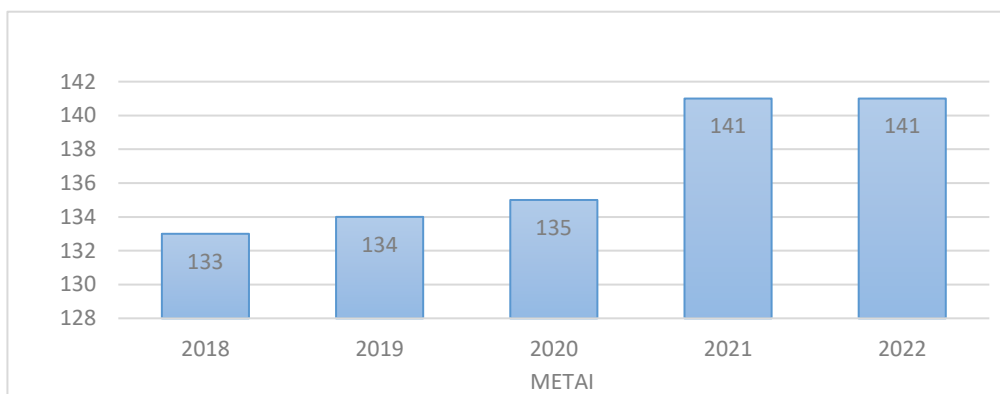
	Vyrų					Moterų				
	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Iš viso pagal amžių	45,2	45,9	47,1	45,3	46,2	54,8	54,1	52,9	54,7	53,8
Iki 14 metų	7,4	7,3	7,3	7,5	7,3	7,3	7,3	7,2	7,2	7,3

15-64	31,6	32,5	33,7	30,9	32,0	34,2	33,4	32,3	33,7	32,8
65 ir vyresni	6,2	6,1	6,1	6,9	6,9	13,3	13,4	13,4	13,8	13,7

1 lentelė. Šiaulių miesto nuolatinių gyventojų amžiaus struktūra 2018-2022 metų pradžioje (proc.).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Reikšmingas rodiklis, rodantis visuomenės senėjimą, yra demografinis senatvės koeficientas. Šiaulių mieste pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus 2020 m. buvo 135, 2021 m. – 141. Didėjantis demografinis senatvės koeficientas rodo, kad daugėja vyresnio amžiaus gyventojų lyginant su jaunesnio amžiaus asmenimis. Šiai tendencijai įtakos turėjo mažėjantis gimstamumo skaičius ne tik Šiaulių m., bet ir visame Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione, suaugusių gyventojų sveikatos gerėjimas ir jų mirtingumo sumažėjimas, neigiamas migracijos neto (žr. 5 pav.).

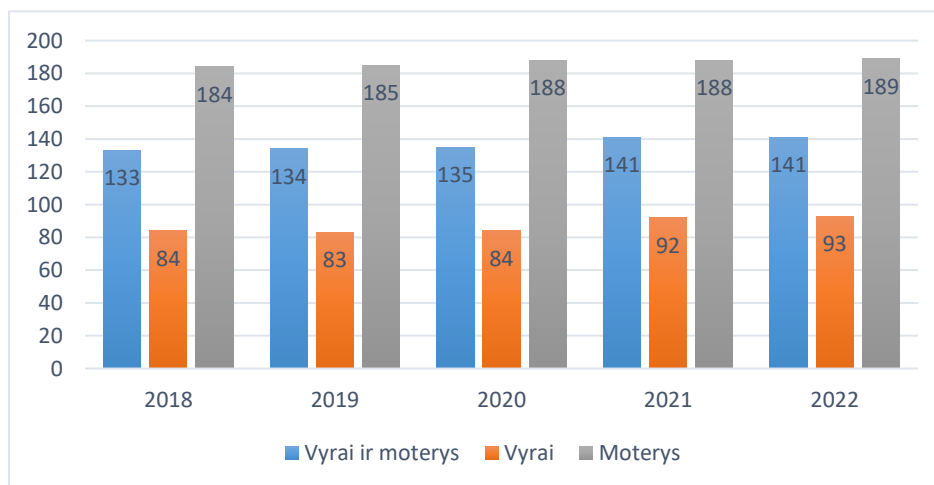

5 pav. Šiaulių miesto demografinis koeficientas

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2022 m. Šiaulių miesto demografinis koeficientas buvo vienas mažiausių Lietuvoje – 141, tačiau jis buvo didesnis nei Lietuvos vidurkis, kuris siekia 134.

2020–2022 m. moterų demografinis senatvės koeficientas buvo didesnis nei vyrų (žr. 6 pav.)

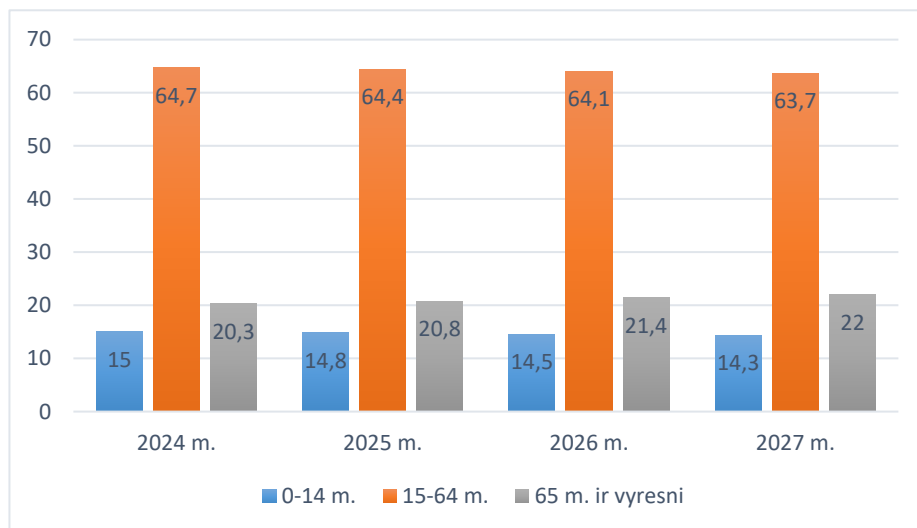
6 pav. Šiaulių miesto demografinio senatvės koeficientas pagal vyrus ir moteris 2018–2022 m. pradžioje.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Senstant visuomenei, sunkėja mokesčių našta ekonomiškai aktyviems darbingo amžiaus gyventojams. Šiaulių miesto savivaldybėje senyvo amžiaus asmenys tampa viena iš didžiausių socialinių paslaugų gavėjų grupių. 2021 metais Šiaulių mieste buvo 9 074 asmenys su negalia (2020

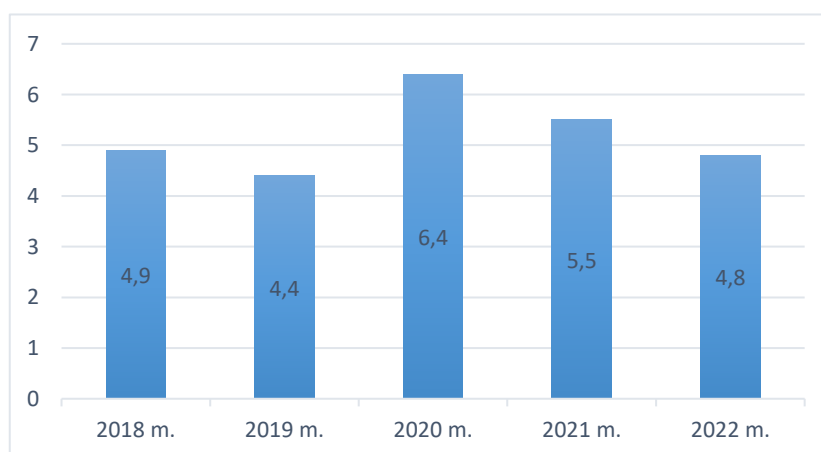
m. – 9 475, darbingo amžiaus asmenys su negalia – 5 955 (2020 m. – 6260), pensinio amžiaus asmenys – 2 463 (2020 m. – 2 541).

Prognozuojama (žr. 7 pav.), kad 2024–2027 m. Lietuvoje procentaliai mažės 15–64 m. amžiaus asmenų, tačiau didės 65 m. ir vyresnių amžiaus asmenų. Visi rodikliai atspindi egzistuojančią gyventojų senėjimo problemą, keičiasi visuomenės sudėtis: mažėja vaikų ir darbingo amžiaus gyventojų, daugėja pensinio amžiaus žmonių, todėl socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas išlieka itin svarbus senyvo amžiaus asmenims.

7 pav. Prognozuojama gyventojų amžiaus struktūra (proc.) 2024–2027 m.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2022 m. vidutinis nedarbo lygis Šiaulių mieste siekė 4,8 proc. (šaltinis <https://osp.stat.gov.lt/darbo-rinka-lietuvoje-2023/uzimtumas-nedarbas-ir-laisvos-darbo-vietos/nedarbas>). Tai yra 1,3 procentinio punkto didesnis nei 2021 m., kai nedarbo lygis buvo 5,5 (šaltinis <https://osp.stat.gov.lt/darbo-rinka-lietuvoje-2022/uzimtumas-nedarbas-ir-laisvos-darbo-vietos/nedarbas>). Nedarbo lygio padidėjimas Šiaulių mieste yra susijęs su COVID-19 pandemijos poveikiu darbo rinkai ir ekonomikai (žr. 8 pav.).

8 pav. Nedarbo lygis Šiaulių mieste (proc.) 2018–2022 m.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

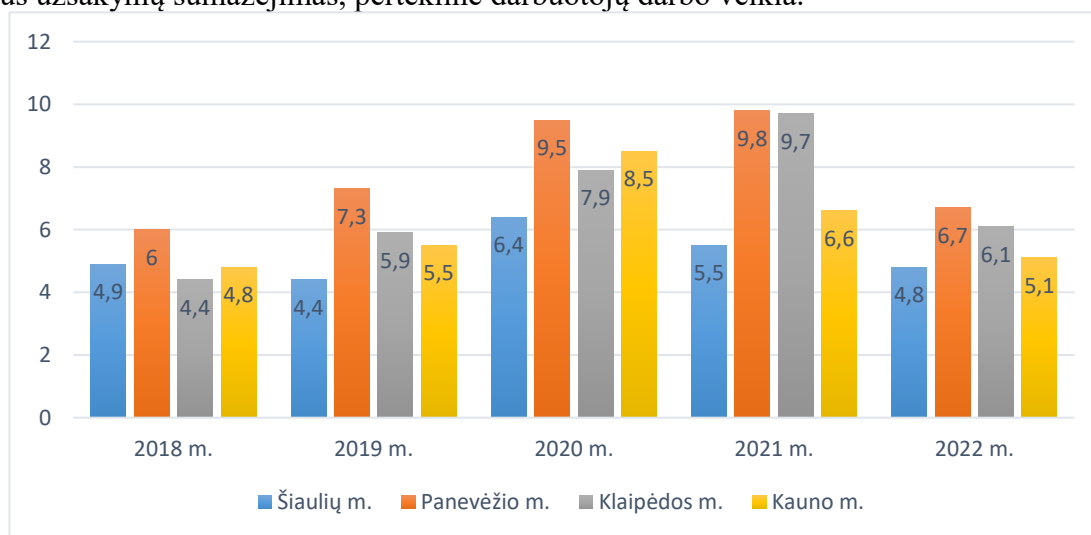
Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamento duomenimis, didžiausias bedarbių skaičius buvo fiksuotas 2020 m. – 7696 bedarbiai. Šį pokytį įtakojo COVID pandemija. Bedarbių skaičius sumažėjo 2021 m. COVID pandemijai pradėjus slūgti, pradėjo ryškėti teigiamos tendencijos darbo rinkoje: verslai prisitaikė prie pandemijos sąlygų, išaugo darbo jėgos paklausa, mažėjo besiregistruojančių darbo neturinčių asmenų skaičius, mažėjo registruoto nedarbo rodikliai.

2022 m. situaciją Šiaulių mieste pakeitė karas Ukrainoje, padidėjo užsienio piliečių, ypač ukrainiečių ir baltarusių imigracija. 2022 m. jaunimas iki 29 m. amžiaus sudarė 16,2 proc., 50 m. amžiaus asmenys ir vyresni – 39,4 proc., neįgalieji – 9,5 proc. Moterys sudarė daugiau, kaip pusę visų registruotų bedarbių. Lyginant 2021 m., moterų nedarbas padidėjo 0,80 procentinio punkto. (žr. 2 lentelę).

	2018**	2019	proc.*	2020	proc.*	2021	proc.*	2022	proc.*
Viso registruota bedarbių		3983		7696		4939		4630	
Moterys		2038	51,2	4120	53,5	2631	53,3	2505	54,1
Jaunimas iki 29 m. amžiaus		578	14,5	1679	21,8	586	11,9	751	16,2
50 m. amžiaus ir vyresni asmenys		1751	44,0	3016	39,2	2257	45,7	1822	39,4
Neįgalieji		389	9,8	849	11,0	623	12,6	442	9,5
Ilgalaikiai bedarbiai		534	13,4	1537	20,0	1691	34,2	620	13,4
* procentai nuo visų registruotų bedarbių									
** duomenys nepateikti									

2 lentelė. Bedarbių struktūra 2018–2022 m. Šiaulių mieste
Šaltinis: Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamentas

Lietuvos statistikos duomenimis, lyginant su Vidurio ir vakarų Lietuvos didžiaisiais miestais, Šiaulių m. nedarbo lygis, iš viso pagal išsilavinimą, nuo 2019 m. yra mažiausias (žr. 9 pav.). 2020–2021 m. nedarbo lygis buvo išaugęs dėl paskelbto karantino, kuomet sumažėjęs laisvų darbo vietų skaičius mažino įdarbinimo galimybes. Pagrindinės darbuotojų atleidimų priežastys buvo įvardijamos šios – įmonės likvidavimas, pandemijos sukeltos ekonominės pasekmės ir tai lėmęs ženklus užsakymų sumažėjimas, perteklinė darbuotojų darbo veikla.

9 pav. Nedarbo lygis (proc.), iš viso pagal išsilavinimą, 15 m. ir vyresnių Vidurio ir Vakarų Lietuvos regiono didžiuosiuose miestuose (2018–2022 m.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamentas duomenimis, atlikti tyrimai rodo, kad pagrindinės kliūtys užimtumui - socialinių įgūdžių ir (ar) motyvacijos dirbti stoka (58 proc.), neturėjimas galimybių atvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos į darbo vietą (19 proc.), apribotas disponavimas pinigineis lėšomis (11 proc.), turi prižiūrėti ir (ar) slaugyti šeimos narį ar kartu gyvenantį asmenį (10 proc.), priklausomybės nuo alkoholio ar kt. (2 proc.).

Darbo rinkoje papildomai remiamais laikomi: bedarbiai, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 proc. darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis, 30–40 proc. darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis, 45–55 proc. darbingumo lygis arba lengvas neįgalumo lygis. Nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosiantis naujas teisinis reguliavimas nustato, kad valstybės pagalba ir paslaugos nukreiptos keliauti paskui žmogų, nepriklausomai nuo įmonės statuso. Visos reikiamos paslaugos ir priemonės (darbo vietos pritaikymas, subsidijos darbo asistento išlaidoms, aktyvios darbo rinkos politikos priemonių kompleksas, įdarbinimas subsidijuojant ir kt.), asmenims su negalia reglamentuotos Užimtumo įstatyme. Tokiu būdu sukurtos asmenims su negalia vienodos sąlygos dirbti atviroje darbo rinkoje.

Siekiant užtikrinti kompetentingą paslaugų teikimą nepasirengusiems darbo rinkai asmenims, Užimtumo tarnybos Šiaulių klientų aptarnavimo departamentas glaudžiai bendradarbiauja su Šiaulių mieste veiklą vykdančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO), socialiniais partneriais ir kt., kurie turi parengę programas, dirba su adaptuota metodika tikslinėms grupėms.

Rinkos ekonomikos sąlygos išryškino žmonių grupes, kurioms socialinės paslaugos tapo itin svarbios. Tai asmenys, patiriantys socialinę riziką, vaikai su negalia ir jų šeimos, likę be tėvų globos vaikai, suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, suaugę asmenys, patiriantys socialinę riziką ir jų šeimos, vaikus globojančios šeimos, kiti asmenys ir šeimos.

Šiaulių miesto savivaldybės, kaip ir kitų šalies savivaldybių, gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygoja panašūs objektyvūs ir subjektyvūs veiksniai: visuomenės senėjimas, vidutinės gyvenimo trukmės ilgėjimas, nedarbas, negalia, alkoholio, narkotinių ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta, motyvacijos keisti situaciją stoka ir kitos priežastys. Socialinių įgūdžių stoka prižiūrint vaikus, nedalyvavimas vaikų ugdyme, tinkamų gyvenimo sąlygų neužtikrinimas, finansiniai sunkumai, gaunamos valstybinės paramos naudojimas ne šeimos, ne vaikų interesams ir kt. Tokiomis sąlygomis augantys vaikai ir jaunuoliai dažnai vaikatauja, nelanko mokyklos, buriasi į nusikalstamas grupes ir kt.

2022 m. Šiaulių m. skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenantys asmenys sudarė 18,3 proc. miesto gyventojų, tai yra mažiau nei Lietuvos vidurkis (21,2 proc.) Ypatinę skurdo ir socialinės atskirties riziką dažniausiai patiria sunkiai integruojami į darbo rinką arba joje ilgai neišsilaikantys asmenys. Mažinant socialinę atskirtį, atliepiant įvairių grupių socialinius iššūkius, išlieka poreikis plėtoti socialinę ir ekonominę įtrauktį didinančias integruotas priemones, užtikrinti žmogaus teises dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Taikant bendruomenės inicijuotą vietos plėtros (BIVP) metodą, atlikus Šiaulių m. NVO ir kt. organizacijų, dirbančių su tikslinėmis grupėmis ir geriausiai žinantys jų situaciją, problemas ir galimybes, projektinių pasiūlymų analizę, išaiškėjo, jog Šiaulių m. didėja paslaugų poreikis mažiau galimybių turinčiam jaunimui. Mažiau galimybių turintis jaunimas – jaunas žmogus, neturintis tokių pat sąlygų kaip bendraamžiai savo kompetencijoms ir veikloms plėtoti, nes gyvena nepalankiomis sąlygomis ar patiria socialinių (įtariamai (kaltinami) padarius nusikalstamas veikas jauni žmonės (14-24 m.), vaikai (15-17 m.) galimai patyrę smurtą, vaikai iš socialinės rizikos šeimų, vaikai (nuo 15 m.) iš vaikų globos įstaigų), ekonominių (registruoti jauni (20-29 m.) bedarbiai, išsilavinimo (nesimokantys vaikai, bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, palikti kartoti programos kursą (8-12 kl), kultūrinių (14-29 m. imigrantai), geografinių (jaunimas gyvenantis kaime), sveikatos (neįgaliais pripažinti jauni (14-29 m.) žmonės, vaikai (15-17 m.) užregistruoti piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis, vaikai (15-17 m.) turintys psichikos ir elgesio sutrikimų) problemų. Atlikti tyrimai Lietuvoje ir Europoje rodo, kad nepalankioje socialinėje aplinkoje augantis ir/ar mažiau sunkumų galimybių turintis jaunimas tiesiogiai susiduria su rizika, kuri pasireiškia per jaunuolio priimtą sprendimą elgtis vienaip ar kitaip. Dėl psichologinių problemų, socialinės raidos sutrikimų, negatyvių šeimos tarpusavio

santykių, neigiamos socialinės komunikacijos patirties ar kt. negeba įvertinti elgesio galimų pasekmių, todėl dažniausiai patiria nesėkmę, kuri socialiai jį socialiai atskiria.

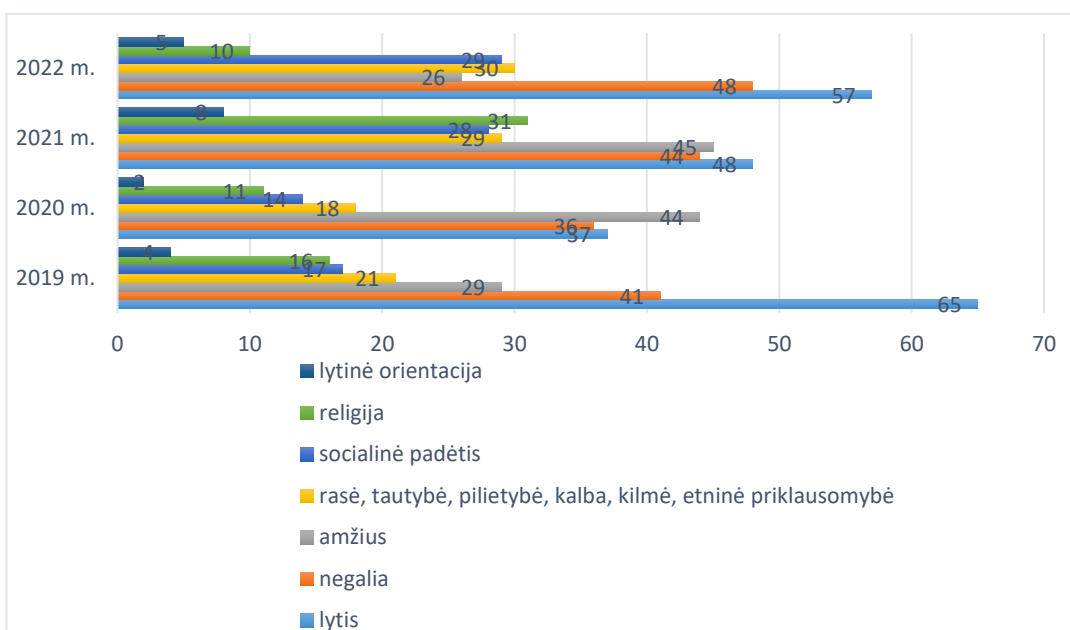
Šeima, bendraamžiai, socialinė aplinka, asmens savikontrolė, tapatumas, psichologinė, fiziologinė būseną sustiprina arba slopina rizikingą elgesį. Šių veiksnių analizė atskleidžia jaunuolio ir aplinkos tarpusavio sąveiką, kuri lemia efektyviausias prevencines priemones toje situacijoje. Jaunuolio rizikingo elgesio prevencijos vykdomas orientuojantis į socialinę aplinką, vadovaujantis nuostata, kad rizikinga aplinka, o ne asmuo. Pagrindinė sąlyga siekiant motyvuotai puoselėti prosocialų elgesį - neformalioje (laisvalaikio) aplinkoje įkuriant užimtumo grupes, įgyvendinant socialinius-meninius-sporto projektus orientuojamasi į asmens poreikių tenkinimą, savęs ir aplinkos pažinimą. Turintys mažesnę savikontrolės lygį, gali būti pažeidžiami dėl jų nesugebėjimo atsispirti rizikingai pagundai nusikalsti, tuo pačiu nebedalyvauti švietimo sistemoje (įgyti išsilavinimą, profesinę kvalifikaciją ir pan.), darbo rinkoje ir pan.. Svarbu sutelkti visos bendruomenės jėgas ir priemones motyvuoti patiemis dirbti ir užsidirbti, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, užkirsti kelią bendruomenės socialinėms problemoms kilti (spręsti laikiną apnakvindinimą, psichosocialinę pagalbą, laikiną atokvėpį ir kt.). Skatinti aktyvų jaunimo dalyvavimą visuomeninėje, socialinėje, savanorystės, pilietinėje ir kt. veiklose, vykdyti atvirą darbą su jaunimu. Plėtoti sveiką gyvenimo būdą, organizuoti fizinio aktyvumo veiklas bei renginius, skatinant visapusišką tobulėjimą, laisvalaikio užimtumą ir kt. Šios sąlygos, metodų, prevencinių priemonių taikymas aktualus ir socialinę atskirtį patiriančių asmenų aktyvią įtrauktį, siekiant lygių galimybių ir nediskriminavimo dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Priklausymas marginalizuotai grupei arba net suvokimas, kad jai priklausoma, didina nelygybės riziką, kalbant apie galimybę naudotis teisėmis arba paslaugomis ir prekėmis įvairiose srityse, pavyzdžiui, švietimo, užimtumo, sveikatos, socialinės paramos ir aprūpinimo būstu, siekiant apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ar institucinio smurto ir teisingumo. Šis terminas taikomas žmonių grupėms, kurios dėl veiksnių, paprastai laikomų nepriklausančiais nuo jų valios, neturi tų pačių galimybių kaip kitos, labiau pasisekusios visuomenės grupės. Tai gali būti bedarbiai, pabėgėliai ir kiti socialiai atskirti asmenys. Dažniausiai tokios atskirties priežastis – rasiniai, etniniai, ideologiniai ar kiti skirtumai, skurdas, nedarbas, negebėjimas prisitaikyti prie ekonominių, politinių, socialinių, dorinių ar kitų sąlygų.

Lietuvos gyventojų nuostatos pažeidžiamų visuomenės grupių atžvilgiu kasmet matuojamos šalies gyventojų nuostatos skirtingų etninių, religinių ir socialinių visuomenės grupių atžvilgiu. Organizacijos „Diversity Development Group“ ir Lietuvos socialinių mokslų centro paskelbtais 2022 m. duomenimis, šalies gyventojai, kaip ir ankstesniais metais, labiausiai nenorėtų gyventi kaimynystėje su romais (59 proc.), iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenimis (58 proc.), asmenimis su psichikos negalia (48 proc.). Nuomoti būstą labiausiai nenorima iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims (63 proc.), romams (59 proc.) ir homoseksualiems asmenims (45 proc.), o dirbti vienoje darbovietėje daugiausiai apklaustųjų nenorėtų su asmenimis, turinčiais psichikos negalią (46 proc.), su iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenimis (37 proc.), romais (36 proc.). Palankiausiai visais klausimais tyrimo dalyviai vertina lenkus, tradicinių krikščioniškos kilmės kypčią tikėjimo atstovus, asmenis su fizine negalia, gruzinus (kartvelus), ukrainiečius (*šaltinis: Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus 2022 metų veiklos ataskaita*).

LR Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos (LGKT) duomenimis (žr. 10 pav.), 2022 m. LGKT daugiausiai skundų sulaukė dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu – 57, kas sudaro 28 proc. visų kreipimūsi, negalios pagrindu - 48 (23 proc.), amžiaus – 26 (13 proc.), rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, etninės priklausomybės – 30 (15 proc.), socialinės padėties – 29 (14 proc.). Kitais požymiais (religijos, lytinės orientacijos) kreiptasi kur kas mažiau. Lytinės orientacijos pagrindu mažą skundų skaičių galima paaiškinti tuo, kad lytinė orientacija yra specifinis tapatybės požymis, jis nėra akivaizdžiai matomas. Norint pateikti skundą dėl galimo lygių galimybių pažeidimo, reikėtų atsiskleisti, tačiau ne visi LGBTI+ asmenys Lietuvoje jaučiasi saugūs tai padaryti. Lyginant su 2019–2021 m. šie skaičiai išlieka panašūs. Kreipimūsi skaičius

nesutampa su bendru kreipimusi skaičiumi, nes vienu kartu asmuo gali kreiptis dėl galimos diskriminacijos daugiau nei vienu pagrindu (pavyzdžiui, lyties ir amžiaus, lyties ir socialinės padėties, ir t. t.). Tokios situacijos, kai diskriminuojama dėl daugiau nei vieno asmens tapatybės požymio, apibūdinamos kaip daugialypė.

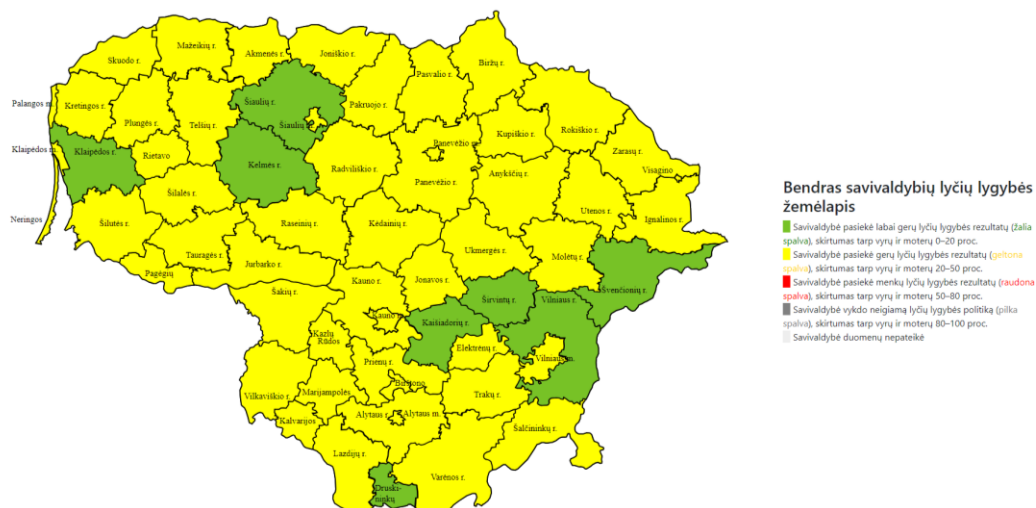

10 pav. Tapatybės požymiai, pagal kuriuos kreipimaisi į Lietuvos Respublikos Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą (LGKT)

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

LGKT darbo praktikoje pastebima, kad galima diskriminacija dėl socialinės padėties yra susijusi su amžiumi (paslaugų tėvams apribojimas dėl jų vaikų amžiaus, elektroninių programėlių išmaniajame telefone neprieinamumas vyresnio amžiaus ir / ar nepasiturintiems gyventojams (-oms)). Gana dažnai galima diskriminacija dėl negalios yra susijusi ir su amžiumi, ypač jei kalbama apie fizinės aplinkos neprieinamumą. Kai kurie vyresnio amžiaus žmonės dėl suprastėjusios sveikatos nebegali lipti laiptais, todėl aplinkos neprieinamumas (liftų ar pandusų nebuvimas) pažeidžia ir jų teises. Nors oficialių skundų žmonės nepateikė, sulaukta ir paklausimų dėl to, kad rusams arba rusiškai kalbantiems (kai kuriais atvejais – ukrainų kilmės) asmenims neleista apsilankyti parduotuvėje, pasinaudoti paslaugomis. Šioje situacijoje išvelgtina galimos diskriminacijos dėl tautybės ir kalbos požymių. Daugialypės diskriminacijos atveju didėja diskriminacijos rizika, pvz. moterys su negalia kai kuriais atvejais atsiduria prastesnėje situacijoje nei moterys be negalios, taip pat – nei vyrai su negalia arba be jos.

LGKT duomenimis, Šiaulių m. pasiekė gerų lyčių lygybės rezultatų, skirtumas tarp vyrų ir moterų 20–50 proc. Šiaulių r. - pasiekė labai gerų lyčių lygybės rezultatų, skirtumas tarp vyrų ir moterų 0–20 proc. Šiaulių m. lyginant su Vidurio ir Vakarų Lietuvos didžiaisiais miestais lyčių lygybės pasiekti rezultatai yra panašūs (žr. 11 pav.).

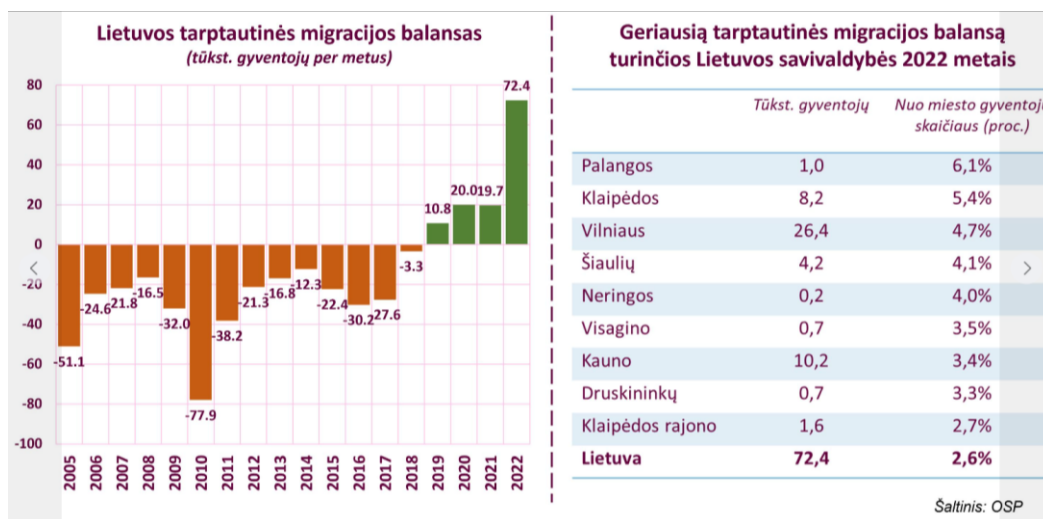
11 pav. Lyčių lygybė savivaldybėse

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

Daugiau informacijos apie lyčių lygybės stebėseną savivaldybėse žr. <https://lygiadieniai.lt/stebesena/>

Marginalizacija gali sudaryti prielaidas psichologiniam nepasitenkinimui ir politinei manipuliacijai. Marginalizacijos spartėjimas ar stabdymas priklauso nuo daugumos ir mažumos dialogo veiksmingumo, visuomenės tolerancijos, atvirumo, demokratinės pilietinės visuomenės vertybių reikšmės ir paplitimo.

Atlikti tyrimai Lietuvoje rodo, 2022 m. ženkliai išaugo imigracija, tačiau imigrantų skaičius Lietuvoje išlieka vienas mažiausių Europos Sąjungoje. Sparčiausiai gyventojų skaičius dėl imigracijos augo Palangos, Klaipėdos, Vilniaus ir Šiaulių savivaldybėse (žr. 12 pav.). Didžioji dalis imigrantų yra 25-40 metų amžiaus. Daugiausia imigrantų renkasi didesnius ir/ar ekonomiškai aktyvesnius miestus, kuriuose yra didesnės galimybės susirasti darbą ar pradėti savo verslą. 2022 metais visos Lietuvos savivaldybės turėjo teigiamą tarptautinės migracijos balansą, o tai rodo, kad imigracija gali tapti įrankiu atgaivinti ir kitų regioninių miestų ekonomikas.

12 pav. Tarptautinis migracijos balansas

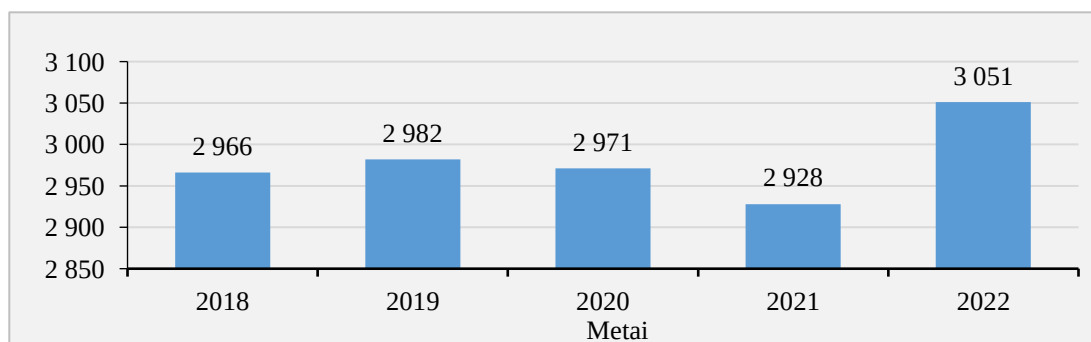
Šaltinis:

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10159587329537371&set=a.10150099627397371&type=3&ref=embed_post

Imigraciją išaugino atvykusių ukrainiečių, bėgančių nuo Rusijos karinės invazijos. Didėjanti imigracija yra galimybė ne tik Šiaulių m., bet ir visoje Lietuvoje paspartinti ekonomikos augimą bei sumažinti spaudimą pensijų ir sveikatos apsaugos sistemai. Vietos valdžia, esanti arčiausiai gyventojų, įgauna vis svarbesnį vaidmenį kitataučių, imigrantų, tautinių bendrijų atstovų

integracijos procese. Kaip rodo projektinių pasiūlymų analizė, vis dar pasigendama elementarios informacijos anglų kalba ir kitokios rūšies pagalbos, kuri palengvintų jų integraciją mūsų šalyje. Šiauliuose yra galimybės integruoti dalį imigrantų iš Ukrainos ir Baltarusios (ypač vaikus ir paauglius, kurie sudaro kone trečdalį visų imigrantų) į visuomenę ir darbo rinką. Organizacijos, dirbančios su šiomis tikslinėmis grupėmis pasirengusios, įvertinus jų poreikius, plėtoti integracijos į visuomenę ir darbo rinkos priemones (lietuvių kl. mokymąsi, kultūros pažinimą, informavimas ir tarpininkavimas gaunant socialines, teises ir kt. paslaugas, pilietinių vertybių formavimą, visuomenės švietimą ir kt.).

2022 m. pradžioje Šiaulių mieste veikė 3 051 įmonės. Didžioji dalis veikiančių įmonių Šiaulių mieste buvo labai mažos ir mažos įmonės t.y., turinčios iki 9 darbuotojų. Šios įmonės sudarė 79,75 proc. visų įmonių, veikiančių mieste. 2022 m. lyginant su 2021 m. įmonių skaičius padidėjo 123 įmonėmis. Labiausiai didėjo mažų įmonių skaičius, kurios turi iki 9 darbuotojų (žr. 13 pav.).

13 pav. Veikiančios mažos ir vidutinės įmonės Šiaulių mieste
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2022 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvoje veikė 113 516 ūkio subjektai (neįskaitant fizinių asmenų, užsiimančių ekonomine veikla), Šiaulių m. – 4095. Veikiantis ūkio subjektas – juridinių asmenų registre įregistruotas, vykdomas ekonominę veiklą, turintis darbuotojų ir (ar) pajamų subjektas. Į įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų sąrašą neįtraukiami įmonių filialai (išskyrus užsienio įmonių filialus) ir atstovybės. 2021 m. dėl COVID-19 pandemijos buvo prognozuojamas ekonomikos lėtėjimas, tačiau ekonomika susitraukė mažiau nei buvo tikėtasi. 2021–2022 m. Šiaulių apskr. ženkliai išaugo mažų ir vidutinių įmonių skaičius – 713, tačiau išregistruota – 518. 2022 m. įregistruota – 520, išregistruota – 697.

Smulkus ir vidutinis verslas yra modernios, dinamiškos ekonomikos pagrindas, mažų ir vidutinių įmonių bei savarankiškai dirbančių gyventojų plėtra didele dalimi lemia rinkos ekonomikos konkurencingumą ir augimą. Šis verslo sektorius greičiausiai pajunta rinkos paklausos ir pasiūlos pokyčius, prisitaiko prie jų, sukuria naujas darbo vietas tose srityse, kurių prekės ir paslaugos turi didžiausią paklausą, todėl smulkus ir vidutinis verslas yra laikomas vienu iš svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių, turinčių esminį poveikį tiek šalies, tiek savivaldybės ūkio raidai ir socialiniam stabilumui. Kasmet įregistruojamų mažų ir vidutinių įmonių nežymiai kinta, kas turi įtakos verslumo rodiklio kaitai. 2018 m. Šiaulių miesto verslumo rodiklis buvo – 29,4 įmonės/ 1000 gyventojų, 2019 m. – 29,7 įmonės/ 1000 gyventojų, 2020 m. – 29,3 įmonės /1000 gyventojų, 2021 m. – 29,3 įmonės/1000, gyventojų, 2022 m, pradžioje 1 000 gyventojų tenka 29,8 veikiančios įmonės Šiaulių mieste.

Vieni verslai sugebėjo išspręsti finansinius sunkumus, pasinaudojo valstybės pagalba ir toliau veikė, kitiems buvo sunkiau rasti verslo nišų ir steigė naujas įmones. Sunkiau sekasi toms įmonėms, kurios nukentėjo nuo energetinių kainų šuolių. Mažų ir vidutinių įmonių verslo sektorius, taip pat ir savarankiškai dirbantys greičiausiai pajunta rinkos paklausos ir pasiūlos pokyčius, prisitaiko prie jų, sukuria naujas darbo vietas tose srityse, kurių prekės ir paslaugos turi didžiausią paklausą. Tačiau rodiklių dinamika neapspindi verslumo kokybės - daugėjant įmonių, jos smulkėja,

ryškėja mažesnio ekonominio efektyvumo požymis. Lietuvoje atlikti tyrimai rodo, kad didesnės įmonės pasižymi didesniu našumu, tačiau mažos ir vidutinės įmonės sudaro 99 proc. viso Lietuvos verslo ir yra ekonomikos variklis. Bendrai augantį verslo poveikį ekonomikai galima vertinti teigiamai.

Šiaulių m. plėtojamas verslo rėmimas: įregistruotų naujų įmonių pradinių steigimosi išlaidų dalinis padengimas; Išlaidų paramos gavėjui jo darbuotojams mokyti padengimas; įrangos ir įrankių įsigijimo išlaidų dalinis padengimas; dalyvavimo verslo pristatymo parodoje išlaidų dalinis padengimas; infrastruktūros pritaikymo asmenims su judėjimo negalia SVV subjekto teritorijoje dalinis išlaidų kompensavimas; finansinės paramos skyrimas aukštos profesinės kvalifikacijos specialistams; organizuojami verslo projektų konkursai „Vyresnių nei 45 metų asmenų verslo skatinimas“, „Jaunimo nuo 18 iki 29 m. verslo skatinimas“, „Parama inovatyviam verslui“.

2022 m. Šiaulių m. išaugo įmonių, susiduriančių su finansiniais sunkumais karo Ukrainoje kontekste. Verslas jaučia karo padarinius tiesiogiai, nes tai sutrikdė pasaulines tiekimo ir logistikos grandines, išbalansavo žaliavų rinką bei paskatino energijos ir kitų prekių kainų augimą. Taip pat išlieka aktualus darbuotojų trūkumo klausimas, kuris palietė jau visus sektorius. Vienas iš pagrindinių iššūkių naujiems verslams – užtikrinti spartų savo veiklos augimą. Norint pradėti verslą vien tik geros idėjos nepakanka. Verslo idėjai įgyvendinti reikalingos ir investicijos. 2017–2023 m. įgyvendinant Šiaulių miesto vietos plėtros strategiją atkreiptas dėmesys į tai, kad dažnai šis faktorius jaunos žmonės atbaido nuo iniciatyvos dirbti tik sau. Planuojantys pradėti verslą susiduria su baime, kad jiems nepasiseks, jog bankrutuos ir pan. Tačiau kartais taip tik bandoma pateisinti savo neveiklumą. Pradėjus dirbti sau, verslo vystymo pradžioje dažnai jauno verslo subjektai susiduria su sunkumais: iš kur gauti papildomą finansavimą įrangai, priemonėms, kaip efektyviai užmegzti ryšius su užsakovais, kaip rasti tinkamas patalpas, susitvarkyti su teisiniais/valstybiniais/administraciniais reikalavimais ir kt. Dažnai konsultacinės paslaugos brangios. Todėl pagalba (įrangos įsigijimas, konsultacijos finansų valdymo, marketingo, rinkodaros, projektų rengimo ieškant papildomų finansavimo šaltinių ir kt. klausimais) verslo pradžiai ir vystymui suteiks jauno verslo subjektams galimybę realizuoti savo idėjas ir nenusivilti susidūrus sunkumais.

Augantis bendras šalies verslumo lygis kuria tinkamą terpę socialinio verslo plėtrai. Europoje kas ketvirta nauja įmonė yra socialinio verslo subjektas. Lietuvoje socialinis verslas įgauna vis didesnę pagreitį ir reikšmę. Šiaulių m. susitikimuose su NVO, verslo sektoriumi ir kitomis organizacijomis aktyviai vyksta diskusijos, kas yra socialinis verslas. Socialinis verslas dažnai painiojamas su įmonių socialinės atsakomybės programomis, socialinėmis įmonėmis ar nevyriausybinėmis organizacijomis. 2015 m. balandžio 3 dieną Ūkio ministras įsakymu patvirtino Socialinio verslo koncepciją. Koncepcijoje numatyta, kad socialinis verslas – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos. Koncepcijoje įtvirtinta, kad socialinį verslą gali vykdyti pelno siekiančios įmonės, kurių ekonominės veiklos pagrindinis tikslas – socialinė nauda, ir pelno nesiekiančios organizacijos, savo veikloje taikančios verslo modelius. Socialiniam verslui būdingas labai platus veiklos spektras. ES valstybėse narėse socialinis verslas dažniausiai veikia trijose srityse: integracijos į darbo rinką, asmeninių paslaugų ir socialiai atskirtų vietovių vystymo.

2019 metais Lietuvos socialinio verslo asociacijos užsakymu atlikta Socialinio verslo plėtros Lietuvoje galimybių studija, kurią parengė VU mokslininkų komanda. Joje teigiama, kad Lietuvoje socialinis verslas vis dar sąlyginai nauja veiklos forma, todėl trūksta ir atpažįstamos socialinio verslo tapatybės. Socialiniams verslininkams arba norintiems jais tapti ne visada aišku, kaip subalansuoti pajamų gavimą su socialiniu pokyčiu, nes tokie veiklai keliama neįprasti lūkesčiai generuoti pelną ir kurti socialinį poveikį neprašant finansinės paramos. Socialinis poveikio rezultatas gali pasijusti tik po 3–5 metų. Kad socialinis verslas būtų tvarus, reikalinga subalansuota parama. Socialinių verslų atsiradimas prisidės sprendžiant socialines problemas, kuriant pridėtinę

vertę Lietuvoje, tame tarpe ir Šiaulių m.. 2023-03-28 Lietuvos Respublikos seime priimtas sprendimas ir bendru sutarimu atmestas Socialinio verslo plėtros įstatymo projektas, kurį 2019 metais parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Nuspręsta grąžinti jį iniciatoriams tobulinimui. Nors šiuo projektu buvo siekta paskatinti verslo plėtrą regionuose ir spręsti socialines problemas, socialinio verslo sąvoką norėta atsieti nuo socialinių įmonių, tačiau parengtas ir ne vienerius metus įstatymo projektas tikrai netenkinio socialinio verslo bendruomenės poreikių, jame buvo daugiau minusų nei plusų. Socialinio verslo bendruomenė tokį sprendimą - atmesti įstatymo projektą - vertina pozityviai. Tai galimybė pradėti naują etapą: tartis dėl apibrėžimo ir kriterijų, kurie užtikrintų kur kas platesnio rato socialinių verslininkų poreikius.

Remiantis Šiaulių apskr. atliktų tyrimų duomenimis, galima teigti, kad labiausiai gyventojus imtis verslo skatintų teikiama finansinė parama naujai kuriamam verslui, informavimas apie konkretaus verslo galimybes, mokymai, t.y. vykdyti vieną su kita susijusias ir papildančias veiklas, siekiant paskatinti kurti ir plėtoti socialinius verslus.

2023 m. atlikto Šiaulių m. gyventojų nuomonės tyrimo analizės duomenimis, aktualiausias socialinės - ekonominės problemos Šiaulių m. teritorijoje, gyventojų nuomone, yra mažos gyventojų pajamos (71 proc. respondentų), gyventojų senėjimas (63 proc. respondentų). Nedarbo problemą daugiausia įvardijo 40 m. ir vyresnio amžiaus respondentų (56 proc. respondentų). 48 proc. respondentų aktualią problemą įvardijo kitų tautybių asmenų, pabėgėlių integraciją. Mažiau aktualios problemos – bloga infrastruktūra (keliai, apšvietimas, viešieji pastatai ir kt.) (19 proc.), gyventojų skaičiaus mažėjimas (18 proc.), saugumas (29 proc.).

Šiaulių m. gyventojų nuomone, Šiaulių m. labiausiai trūksta pagalbos pažeidžiamų asmenų grupėms dalyvauti ir išsilaikyti darbo rinkoje (įskaitant ėmimąsi savarankiško darbo, verslo) (83 proc. respondentų), paramos jauno verslo subjektams teikimo (įranga, pagalba randant tiekėjus bei klientus) (82 proc.), priemonių, skirtų darbingo 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų socialinio ir darbinio aktyvumo didinimui (80 proc.), kompleksinių (re)integracijos į darbo rinką pagalbos teikimo mažiau galimybių turintiems jaunuoliams (74 proc.), vaikų ir jaunimo užimtumo paslaugų (73 proc.). Daugiau, kaip pusę respondentų (58–61 proc.) mano jog taip pat trūksta lygių galimybių migrantams, pabėgėliams, kitataučiams dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime užtikrinimo paslaugų; prevencinių, integruotų priemonių taikymo asmenims, patiriantiems socialinę atskirtį; vaikų ir jaunimo užimtumo paslaugų; savanoriškos veiklos koordinavimo; pagalbos įveikiant psichosocialines bei intensyvias krizes, priklausomybes; bedarbių ir ekonomiškai neaktyvių asmenų užimtumui didinti skirtų iniciatyvų įgyvendinimo, siekiant pagerinti šių asmenų padėtį darbo rinkoje; socialinio verslo kūrimo ir plėtros; verslumo mokymo paslaugų ir konsultacijų. Daugiau, kaip pusę gyventojų (58 proc. respondentų) mano, kad vaikų priežiūros paslaugų Šiaulių m. netrūksta.

Ekonominės veiklas, kurias galėtų imtis miesto bendruomenės, organizacijos ar pavieniai fiziniai asmenys, jei tokios veiklos pradžia būtų skirta Europos Sąjungos parama, daugiausia nei pusę respondentų mano, kad aktualu yra teikti vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros paslaugas (74 proc.), mokymų, skirtų darbo įgūdžių lavinimui, organizavimas ir vykdymas (62 proc.), vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas (61 proc.), konsultavimas teisiniais klausimais (54 proc.), laisvalaikio būrelių organizavimas (51 proc.). Šiek tiek mažiau nei pusę respondentų pažymėjo renginių organizavimą (48 proc.), rinkodaros ir reklamos paslaugų teikimą (42 proc.). Mažiausiai aktuali veikla yra maitinimo paslaugų teikimas (22 proc.).

Imtis socialinio verslo kūrimo iniciatyvų (savarankiškai arba kartu su bendruomene/organizacija) 48 proc. respondentų atsakė, kad taip, jiems būtų įdomus, 17 proc. šiuo metu svarsto apie tokią galimybę, 21 proc. tokių iniciatyvų neplanuoja, likusieji atsakė, kad nežino, priežastys nebuvo įvardintos.

Gyventojų buvo klausiama, jeigu pats imtumėtės smulkaus arba socialinio verslo kūrimo, ar būtų aktuali parama verslo pradžia ir/ar plėtrai. 98 proc. respondentų tokia parama būtų aktuali.

Pagalbos reikėtų teikiant konsultacijas verslo plano rengimo, mokesčių, finansų, rinkodaros, reklamos, eksporto, pagalbos randant tiekėjus, dokumentų rengimo steigiant įmonę klausimais. Taip pat svarbi finansinė parama įrangos, priemonių įsigijimui, patalpų nuomai ir išlaikymui.

Išskiriant VSP tikslines grupes buvo paklausta ir Šiaulių m. gyventojų nuomonės, kokios labiausiai pažeidžiamos grupės yra Šiaulių m. Gyventojai išskyrė: socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys (pvz., nusikaltimų aukos, benamiai, priklausomybėmis sergantys asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys, mažiau galimybių turintys jaunuoliai ir kt.) (79 proc. respondentai), Mažiau galimybių turintis jaunimas (asmenys iki 29 metų) (52 proc. respondentai), socialinę riziką patiriančios šeimos (48 proc. respondentų), pabėgėliai, migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms (47 proc.). Gyventojai prie pažeidžiamų grupių nurodė (įrašė) pensinio amžiaus ir išankstinę senatvės pensiją gaunančius asmenis (40 proc. respondentų).

Šiaulių m. atviras kitataučiams. Daugiau ne pusę gyventojų mano, kad aktualiausias problemos, su kuriomis susiduria į miestą atvykę pabėgėliai/imigrantai, yra kalbos (71 respondentas), kultūrinės (papročiai, tradicijos, apranga ir kt.) (57 proc.), diskriminacija dėl rasės (49 proc. respondentų), integracijos (48 proc. respondentų), darbdavių neigiamos nuostatos (46 proc. respondentų). Mažiausios maisto įvairovės (3 proc. respondentų), religinės (26 proc. respondentų) ir socialinio statuso (19 proc. respondentų) problemos.

Siekiant išsiaiškinti paslaugų prioritetines sritis Šiaulių m. jeigu jos būtų finansuojamos ES ir kitomis lėšomis, kaip labai svarbias gyventojai išskyrė darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų socialinio ir darbinio aktyvumo skatinimą (14 proc. respondentų), neformalių iniciatyvų įgyvendinimą stiprinant Šiaulių miesto bendruomenės (gyventojų) verslumą (mokymai, konsultacijos ir pan.) (13 proc. respondentų), prevencinių, integruotų priemonių taikymą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims (12 proc. respondentų), kompleksinės (re)integracijos į darbo rinką pagalbos teikimą mažiau galimybių turintiems jaunuoliams (11 proc. respondentų). Svarbios prioritetinės sritys: socialinio verslo kūrimas ir plėtojimas, sprendžiant pažeidžiamų grupių atskirties problemas (7 proc. respondentų), naujų profesinių įgūdžių įgijimas (7 proc. respondentų), praktinių darbo įgūdžių įgijimas ir ugdymas darbo vietoje įmonėse (6 proc. respondentų), lygių galimybių migrantams, pabėgėliams, kitataučiams dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime užtikrinimas (6 proc. respondentų). Iki 4 proc. respondentų mano, kad savišvietos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, savipagalbos grupių organizavimas, savanorystės plėtra (mokymai, savanorystė NVO ir kt.), informavimas ir tarpininkavimas įsidarbinant sociokultūrinės ir kitos integracijos į bendruomenę skatinančios paslaugos yra prioritetinės, tačiau mažiau svarbios. Didžioji dalis gyventojų (82 proc. respondentų) pažymėjo, jog jų šeimoje yra asmenų, kuriems aktualios šių paslaugų prioritetinės sritys.

Gyventojams buvo suteikta galimybė teikti pasiūlymus Šiaulių m. VVG rengiant Šiaulių miesto 2022–2029 m. vietos plėtros strategiją. Pasiūlymai: „Kūrybinių edukacijų plėtra atvirose miesto erdvėse, skatinant įvairaus amžiaus gyventojus menine raiška būti aktyviais, pilnaverčiais ir kūrybiškai užimtais. Šią veiklą organizuoti bei moderuoti turi tik aukštą kvalifikaciją ir kompetenciją turintys asmenys. Saviveikla toliau ves miestą į meninio ugdymo nuosmukį“; „Kiekvienoje srityje, jeigu joje bus nuoširdžiai ir kompetentingai dirbama, duos valstybei, savivaldybei ir visuomenei didelę naudą“ ir pan; „Turi būti skatinama parama verslui (socialiniam verslui, jaunam verslui ir kt.)“; „Organizuoti mokymus, kaip gauti paramą verslui“; „Įtraukti daugiau pensinio amžiaus, iki pensinio amžiaus asmenų į projektus“; „Remti tęstines projektines veiklas“.Šie pastebėjimai labai svarbūs rengiant VPS ir bus atsižvelgta įgyvendinant VPS.

Apibendrinus atlikto Šiaulių m. gyventojų nuomonės tyrimo rezultatus, VPS išskiriamos šios tikslinės grupės: socialinę atskirtį patiriantys asmenys, mažiau galimybių turintis jaunimas, darbingi 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenys, migrantai, pabėgėliai, kitataučiai, marginalizuotos grupės, jauno verslo subjektai.

Socialinės gerovės kūrimas neatsiejamas nuo savanorių iniciatyvų ir indelio. Savanorystė mieste turi būti plėtojama ir stiprinama per šias pagrindines veiklas: keliant savanoriškos veiklos organizatorių kompetencijas; skatinant bendradarbiavimą tarp savanoriškos veiklos organizatorių ir savivaldybės institucijų; formuojant pozityvų / įtraukų ir skatinantį požiūrį į savanorystę visuomenėje.

Kaip pažymima Savanoriškos veiklos indelio ekonominio vertinimo Lietuvoje tyrime (I. Tamutienė, R. Civinskas, 2018), savanoriškos veiklos atkuriamoji vertė Lietuvoje – 1,5 proc. BVP, t. y. savanoriai įneša ženklų ekonominį indėlį į nacionalinę gerovę. Tačiau šį rodiklį palyginus su gilesnes savanoriškos veiklos tradicijas turinčiomis šalimis, akivaizdu, kad atsiliekama. Palyginus Lietuvos savanorystės indėlį į šalies ekonomiką (2018 m. „Factus dominus“ duomenimis, virš 1 proc. BVP (<https://kurklt.lt/projektai/socialiniu-inovaciju-skatinimas-itraukiant-valstybes-tarnautojus>) su kitose Europos šalyse ir iki 5 proc. pasiektu indėliu į BVP, matomas Lietuvos valstybėje dar nerealizuotas žmonių išteklių potencialas. Pagal 2019 m. Pasaulinį konkurencingumo indeksą vertinat socialinį kapitalą, Lietuva užima 89 vietą iš 141 (<https://www.journals.vu.lt/social-research/article/download/24526/23899/>), o Legatum instituto gerovės indeksas Lietuvą pagal socialinį kapitalą nustumia į 141 vietą iš 167 valstybių (Kurk Lietuvai, 2019 m. <https://data.kurklt.lt/wp-content/uploads/2023/04/Savanorystes-esamos-situacijos-analize.pdf>). Lietuvoje nėra sistemiškumo ir patirties nuolat fiksuoti gyventojų įsitraukimo į savanoriškas veiklas, vertinti sukuriama socialinę ir ekonominę naudą.

Siekiant, kad savanorystė taptų kokybišku ir ilgalaikiu reiškiniu, būtinas savanorių rengimas. Savanoriams mokytis nėra sukurta bendros sistemos, jų rengimas priklauso nuo pačių savanorių priimančių organizacijų. Didžioji dauguma (apie 65 proc.) savanoriškos veiklos organizatorių savanorius moko patys. Naujai įsikūrusioms ir savo veiklą tik pradėjusioms organizacijoms savanorių mokymas dažniausiai per sunki našta. Nepelno siekiančiam sektoriui būtina rodyti savanoriškos veiklos ekonominę vertę, o politinių sprendimų priėmėjams remtis tarptautiniais ir nacionaliniais įrodymais bei moraliai ir finansiškai remti savanorių telkimo, palaikymo, skatinimo ir kitas iniciatyvas, skirtas miesto gerovei kelti.

VPS numatytų veiksmų įgyvendinimas didins Šiaulių miesto gyventojų (tikslinės grupės) aktyvią įtrauktį, propaguos lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, užtikrins marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių atskirties socialinę ir ekonominę įtrauktį kuriant socialinius verslus Šiaulių mieste.

TERITORIJOS, KURIAI Rengiama vietos plėtros strategija, analizė

POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė parengta vadovaujantis demografinės, socialinės ir ekonominės situacijos analize, atlikus gyventojų nuomonės apklausos duomenimis, konsultacijų, diskusijų su gyventojais viešuose susitikimuose įžvalgomis, projektiniuose pasiūlymuose pateikta problematika, darbo grupės rekomendacijomis, Šiaulių m. ir regiono strateginiais dokumentais. Visos gyventojų apklausos, konsultacijos, diskusijos ir kt. buvo orientuotos į Investicijų programos 4.7 uždavinio „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ tikslinę grupę (socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys; asmenys, besiruošiantys išeiti ir išėję iš įkalinimo vietų; romai; mažiau galimybių turintis jaunimas; migrantai) ir 4.9 uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“ tikslinę grupę (socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys (pvz., nusikaltimų aukos, benamiai, priklausomybėmis sergantys asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys, mažiau galimybių turintys jaunuoliai ir kt.); asmenys, kuriems

nustatytas socialinių paslaugų poreikis; migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms; nepalankias sąlygas turintys vietos gyventojai; nepalankias sąlygas turintys vaikai, mokiniai, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai).

SSGG pateikiami svarbiausi socialiniai, ekonominiai, demografiniai Šiaulių m. įtaką darantys teigiami, neigiami veiksniai, jų tarpusavio sąsajos ir pan. VPS ribose., įvertinant faktinį, vidinį potencialą ir poreikius (stiprybes ir silpnybes) bei galimus išorinius, nuo miesto vykstančių procesų nepriklausančius pokyčius (galimybes ir grėsmes).

SSGG veiksniams suteikiami numeriai: Stiprybės - SR, Silpnybės – SN, Galimybės – GM, Grėsmės – GS.

STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ			
STIPRYBĖS		SILPNYBĖS	
SR1	Didžiąją Šiaulių miesto nuolatinių gyventojų dalį sudaro darbingo amžiaus grupė (15-64 m. asmenys).	SN1	Didelė rizika socialiai pažeidžiamiems asmenims (socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, mažiau galimybių turinčiam jaunimui, darbingiems 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenims, migrantams, pabėgėliams, kitataučiams) patirti skurdą, socialinę atskirtį, nelygybę darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime dėl jų asmeninės aktyvios įsitraukties į integruotas priemones.
SR2	Specialistai rengiami įvairių lygių mokslo institucijose: Šiaulių technologijų mokymo centre, Šiaulių valstybinėje kolegijoje, Vilniaus universiteto Šiaulių akademijoje.	SN2	Trūksta verslumo įgūdžių socialiai pažeidžiamiems, riziką patiriantiems asmenims bei paramos verslo pradžiai (konsultacijų, mentorystės, mokymų, pagalbos randant tiekėjus, klientus ir kt.).
SR3	Veikia daug juridinių asmenų (NVO, VšĮ, privačių verslo subjektų ir pan.), kurie vykdo kokybiškas neformalaus švietimo ir ugdymo programas, teikia asmenims tarpininkavimo, konsultavimo ir kitas socialinės integracijos, socialinių įgūdžių paslaugas.	SN3	Trūksta informacijos, skatinimo priemonių kurti/plėtoti socialinę verslą bei nepakanka paramos darbo vietų kūrimui, sprendžiant pažeidžiamų grupių, marginalizuotų bendruomenių atskirties problemas.
SR4	Žemas nedarbo rodiklis, aukštas gyventojų užimtumo lygis.		
SR5	Gera išvystyta socialinių paslaugų infrastruktūra, nuolatinė socialinių paslaugų plėtra, didėja jų prieinamumas miestiečiams.		
SR6	Teikiamos efektyvios ir kokybiškos socialinės paslaugos įvairioms gyventojų grupėms (soc. atskirtis, socialinės rizikos šeimos, t.t.).		
SR7	Patraukli miesto investicinė aplinka (Laisva ekonominė zona (LEZ), Šiaulių		

	pramoninis parkas, Šiaulių m. sav. administracijos 9 Verslo rėmimo programos, t.t.).		
SR8	Gyventojai domisi ir nori pradėti nuosavą verslą.		
SR9	Mieste veikia stiprios asocijuotos verslo struktūros (ŠPPAR, ŠPA, Linpra, kt.), Inovacijų agentūros bendradarbystės centras Spiečius“.		
GALIMYBĖS		GRĖSMĖS	
GM1	2021-2027 m. ES fondų investicijų programų įgyvendinimas.	GS1	Karo Ukrainoje neigiamos ekonominės ir socialinės pasekmės, galinčios silpninti miesto, Šiaulių regiono ekonominį potencialą.
GM2	Miesto infrastruktūros plėtra ir efektyvus funkcionavimas, prieinamumas ir panaudojimas bei įveiklinimas miesto organizacijų bei gyventojų poreikiams tenkinti.	GS2	Visuomenės senėjimo ir gimstamumo mažėjimas Lietuvoje ir ES.
GM3	Išaugusi imigracija didina gyventojų ir kvalifikuotos darbo jėgos skaičių.	GS3	Nėra socialinio verslo kūrimo teisinės bazės.
GM4	Palankus valstybės požiūris į socialinio verslo kūrimą ir plėtrą.		
GM5	Savanorystės naudos pripažinimas ir palaikymas visais valdžios lygmenimis.		
GM6	Valstybės teikiamų paslaugų perdavimo trečiajam sektoriui (NVO, verslas) plėtra.		

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES

1 TIKSLAS: Šiaulių miesto socialinę atskirtį (riziką) patiriančių darbingų gyventojų, marginalizuotų bendruomenių ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių padidėjęs aktyvumas ir lygios galimybės dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, išplėtoti socialiniai verslai ir integracijos paslaugos, kuriant socialinę gerovę.

VPS tikslas atliepia Šiaulių m. poreikių ir galimybių analizėje nustatytas stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes (SSGG). Pasinaudojant SR1–SR6 stiprybėmis, GM1–GM6 galimybėmis ir įvertinus GS1–GS3 galimas grėsmes ir turimus išteklius, VPS tikslu sprendžiamos tarpusavyje susijusios SN1–SN3 silpnybės (problemos). Nustatant tikslą, svarstytos trys tikslo alternatyvos tarp kurių nėra „status quo“.

Tikslo rezultato rodikliai yra realūs, išmatuojami, susieti su VPS uždaviniais ir jų veiksmiais.

TIKSLO 1 ALTERNATYVA	TIKSLO 2 ALTERNATYVA
1 alternatyva: plėtoti inovatyvias prevencines paslaugas socialinei atskirčiai (rizikai) mažinti Šiaulių mieste. Šios alternatyvos atsisakyta, kadangi yra rizika, jog paslaugų plėtojimas neužtikrins gyventojų	2 alternatyva: Šiaulių miesto gyventojų, marginalizuotų bendruomenių ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių asmenų įtraukimas į specializuotas socialines ir sociokultūrines veiklas, siekiant užtikrinti jų aktyvumą ir lygias

(tikslinės grupės) visapusiško poreikių tenkinimo, įsitraukimo bei laukiamo socialinio, ekonominio pokyčio (SN1, SN2, SN3).	galimybes darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime. Ši tikslo alternatyva buvo svarstyta, kadangi dalyvavimas specializuotose programose tikslinei grupei suteiks galimybę jaustis gerai, spręsti panašias problemas ir pan. Tačiau šios alternatyvos buvo atsisakyta, kadangi ji neužtikrins tikslinės grupės integracijos į darbo rinką ir visuomenės gyvenimą (SN1, SN2, SN3).
---	---

TIKSLO 3 ALTERNATYVA

3 alternatyva: socialinę atskirtį (riziką) patiriančių darbingų gyventojų, marginalizuotų bendruomenių, socialiai pažeidžiamų grupių aktyvinimas ir lygių galimybių dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, socialinių verslų ir integracijos paslaugų, kuriant socialinę gerovę plėtojimas.

Svarstyta alternatyva pasirinkta, kaip apimanti VPS uždavinius, kuriais siekiama po dalyvavimo BIVPP tikslinės grupės socialinio ir ekonominio pokyčio (integracijos į darbo rinką ir visuomenės gyvenimą) (SN1, SN2, SN3).

Ši alternatyva tiesiogiai atliepia Investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ tikslinę grupę (socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys; asmenys, besiruošiantys išeiti ir išėję iš įkalinimo vietų; romai; mažiau galimybių turintis jaunimas; migrantai) ir 4.9 uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė (2023 m.)	Siekiama reikšmė (2029 m.)
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis (procentai)	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos (skaičius)	0	2
3.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	508

1.1. UŽDAVINYS – Sustiprinti Šiaulių miesto darbingų gyventojų, ypač socialiai pažeidžiamų asmenų, aktyvią socialinę įtrauktį, padidinti lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Uždavinys prisideda prie VPS tikslo pasiekimo. Formuluoju uždavinį vadovautasi SSGG analizės rezultatais. Pasinaudojant SSGG analizės metu identifikuotomis stiprybėmis (SR1, SR2, SR3, SR4, SR5, SR6), pasinaudojant galimybėmis (GM1, GM2, GM3, GM5), įvertinus grėsmes (GS1, GS2), siekiama spęsti silpnybes (SN1, SN2), t.y. ne mažiau 508 Šiaulių m. darbingų

gyventojų (BIVP veiklų dalyvių), ypačiai socialiai pažeidžiamų asmenų, pokičio – sustiprinti socialinę atskirtį patiriančių asmenų, mažiau galimybių turinčio jaunimo, darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų, migrantų, pabėgėlių, kitataučių aktyvų įsitraukimą į integruotas priemones, formuoti verslumo įgūdžius bei teikti paramą verslo pradžiai (konsultacijas, mentorystę, mokymus, pagalbą randant tiekėjus, klientus ir kt.), siekiant sumažinti skurdą, socialinę atskirtį, nelygybę darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime. Planuojama, kad ne mažiau 40 proc. BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvaus socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje.

Uždaviniui įgyvendinti suplanuoti 6 veiksmai:

1.1.1. Taikyti prevencines, integruotas priemones socialinę atskirtį patiriantiems asmenims. (Ne mažiau 220 asm.). Įgyvendinant šį veiksma bus finansuojami projektai, kurie didins tikslinės grupės įtrauktį į bendras visuomenines veiklas, didins įsidarbinamumą taikant inovatyvius, integruojančius metodus ir formas: vykdys sociakultūrines, savišvietos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas; organizuos paslaugas, skatinančias bendravimą tarp kitų miesto gyventojų; organizuos naujų profesinių įgūdžių įgijimą: neformalųjį švietimą įskaitant neformalųjį profesinį mokymą, mokyklaine forma ar pameistrystės forma pagal pameistrystės darbo sutartį; praktinių įgūdžių įgijimą, ugdymą darbo vietoje pagal savanoriškos praktikos sutartį ir kt.; vykdys tikslinės grupės savanoriškos veiklos skatinimą (taip pat savanoriškoje veikloje ketinančių dalyvauti asmenų ir savanorius priimančių organizacijų konsultavimas, informavimas), atlikimo organizavimą ir savanorių mokymus. Numatoma, kad vykdant šį veiksma bus įtraukti ne mažiau 25 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

1.1.2. Teikti kompleksinę (re)integracijos į darbo rinką pagalbą mažiau galimybių turintiems jaunuoliams. (Ne mažiau 30 asm.). Įgyvendinant šį veiksma bus finansuojami projektai, kurie tikslinei grupei teiks informavimo, individualaus ir grupinio konsultavimo paslaugas sveikatos priežiūros, karjeros, socialinių paslaugų ir kitais klausimais; tarpininkaus tvarkant dokumentus viešosiose institucijose, gaunant paslaugas, įsidarbinant ir įsidarbinus; vykdyti atvirą darbą su jaunimu, teiks psichosocialines paslaugas; organizuos emocinio raštingumo gerinimo užsiėmimus, emocijų edukacijas; skatins savanorystę; organizuos naujų profesinių įgūdžių įgijimą: neformalųjį švietimą įskaitant neformalųjį profesinį mokymą, mokyklaine forma ar pameistrystės forma pagal pameistrystės darbo sutartį; praktinių įgūdžių įgijimą, ugdymą darbo vietoje pagal savanoriškos praktikos sutartį ir kt.; vykdys tikslinės grupės savanoriškos veiklos skatinimą (taip pat savanoriškoje veikloje ketinančių dalyvauti asmenų ir savanorius priimančių organizacijų konsultavimas, informavimas), atlikimo organizavimą ir savanorių mokymus. Numatoma, kad vykdant šį veiksma bus įtraukti ne mažiau 5 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

1.1.3. Vykdyti veiklas užtikrinančias lygias galimybes migrantams, pabėgėliams, kitataučiams dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime. (Ne mažiau 50 asm.). Įgyvendinant šį veiksma bus finansuojami projektai, kurie organizuos lietuvių kalbos mokymus ir/arba integruos lietuvių kalbą į užsiėmimus; teiks informavimo apie įvairiose organizacijose teikiamas paslaugas bei tarpininkaus jas gaunant; tarpininkaus ieškant darbo ir teiks palaikymo įsidarbinus paslaugas; organizuos sociakultūrines ir kitas integracijos į bendruomenę skatinančias paslaugas; organizuos naujų profesinių įgūdžių įgijimą: pameistrystės forma pagal pameistrystės darbo sutartį, praktinių įgūdžių įgijimą, ugdymą darbo vietoje pagal savanoriškos praktikos sutartį ir kt.; vykdys tikslinės grupės savanoriškos veiklos skatinimą (taip pat savanoriškoje veikloje ketinančių dalyvauti asmenų ir savanorius priimančių organizacijų konsultavimas, informavimas), atlikimo organizavimą ir savanorių mokymus. Numatoma, kad vykdant šį veiksma bus įtraukti ne mažiau 5 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

1.1.4. Įgyvendinti neformalias iniciatyvas stiprinant Šiaulių bendruomenės (gyventojų) verslumą. (Ne mažiau 110 asm.). Įgyvendinant šį veiksma bus finansuojamos neformalios iniciatyvos, taikant efektyvius, inovatyvius metodus plėtos Šiaulių m. darbingų gyventojų

(ypatingai asmenų iš pažeidžiamų grupių) verslumo gebėjimus imtis savarankiško darbo, pradėti verslą; organizuos verslumo mokymus, kursus, seminarus, informacinius renginius, individualias konsultacijas verslo planų rengimo, verslo formos pasirinkimo ir kitais, su verslo kūrimu, susijusiais klausimais ir kt.; vykdys gyventojų savanoriškos veiklos skatinimą (taip pat savanoriškoje veikloje ketinančių dalyvauti asmenų ir savanorius priimančių organizacijų konsultavimas, informavimas), atlikimo organizavimą ir savanorių mokymus. Numatoma, kad vykdant šį veiksmą bus įtraukti ne mažiau 5 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

1.1.5. Vykdyti veiklas darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų socialinio ir darbinio aktyvumo didinimui. (Ne mažiau 92 asm.). Įgyvendinant šį veiksmą bus finansuojami projektai, kurie organizuos socialkultūrinės paslaugos (dienos stovyklas, susitikimus ir pan.); teiks informaciją apie įvairiose organizacijose prieinamas socialines ir kitas reikalingas paslaugas, tarpininkaus šias paslaugas gaunant; organizuos mokymus (skaitmeninio raštingumo, užsienio kalbos ir kt.), savipagalbos grupes; vykdys tikslinės grupės savanoriškos veiklos skatinimą (taip pat savanoriškoje veikloje ketinančių dalyvauti asmenų ir savanorius priimančių organizacijų konsultavimas, informavimas), atlikimo organizavimą ir savanorių mokymus. Numatoma, kad vykdant šį veiksmą bus įtraukta ne mažiau 10 savanorių, kurie dalyvaus veiklose.

1.1.6. Teikti paramą jauno verslo subjektams - Šiaulių m. VVG teritorijos gyventojams. (Ne mažiau 6 jauno verslo subjektai). Jauno verslo subjektas - ne ilgiau kaip 2 metus veikianti labai maža įmonė arba savarankišką darbą vykdančias fizinis asmuo, atitinkantis Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme apibrėžtą smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto sampratą. Laikoma, kad labai maža įmonė veikia ne ilgiau kaip 2 metus, jei ši įmonė ne anksčiau kaip prieš 2 metus yra įregistruota Juridinių asmenų registre. Tikslinė grupė – jauno verslo subjektai - Šiaulių m. VVG teritorijos gyventojai - socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys; kitataučiai; mažiau galimybių turintis jaunimas. Įgyvendinant šį veiksmą bus finansuojami projektai, kurie vykdys:

1. jauno verslo subjektų informavimą, konsultavimą (taip pat mentorystę), organizuos mokymus, kursus, seminarus, neformalų švietimą, teiks pagalbą randant tiekėjus ir klientus, metodinę pagalbą ir kitas paslaugas verslui aktualiais klausimais;

2. jauno verslo subjektams verslo pradžiai reikalingų priemonių (t. y. patalpų, techninės, biuro ar kitos įrangos) suteikimą. Šiame punkte nurodyta veikla finansuojama, jeigu ji projekte vykdoma kartu su bent viena iš 1 punkte nurodytų veiklų.

Numatoma, kad vykdant šį veiksmą bus įtraukta ne mažiau 5 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

Įgyvendinant šiuos veiksmus bus finansuojama: projektų vykdytojų darbo užmokestis, projekto veikloms vykdyti reikalingų paslaugų (lektorių, konsultantų, ekspertų, TV, straipsnių rengimo ir spausdinimo paslaugos, salės, įrangos nuoma ir kt.) ir prekių (įsigijimo išlaidos įrangos, įrenginių ir kito trumpalaikio ir/arba ilgalaikio turto įsigijimas, projekto veiklas vykdančio personalo ir tikslinės grupės kelionės išlaidos į renginius, tikslinės grupės maitinimas renginių metu, aprūpinimas mokymo priemonėmis, išlaidos savanoriškai veiklai organizuoti Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatyme nustatyta tvarka, susijusios su projekto veiklomis ir būtinos projektui įgyvendinti, pagal poreikį higienos priemonėmis (dezinfekciniu skysčiu, respiratoriais ir pan.), projekto vykdytojų patalpų šildymo, elektros, vandens, nuotekų, atliekų šalinimo, telefono, interneto paslaugų išlaidos, taikant pro ratą principą, patalpų atnaujinimo (jų nerekonstruojant ar kapitališkai neremontuojant) darbų, priemonių išlaidos netiesioginės išlaidos, t.y. išlaidos, kurios nėra skiriamos tiesiogiai projekto veikloms įgyvendinti, tačiau yra būtinos projektui įgyvendinti ir galima nustatyti jų ryšį su tiesioginėmis projekto veiklomis.

Lėšos veiksmų įgyvendinimui paskaičiuotos racionaliai. Vienam projekto veiklų dalyviui (tikslinei grupei) skiriamo finansavimo lėšų suma sudaro ne daugiau kaip 2 000 eurų (du tūkstančiai eurų). Vienam jauno verslo subjektui tenkanti skiriamo finansavimo lėšų suma sudaro

ne daugiau kaip 12 000 eurų (dvylika tūkstančių eurų), kai lėšos skiriamos jauno verslo pradžiai t.y. verslo pradžiai reikalingų priemonių (t. y. patalpų, techninės, biuro ar kitos įrangos) suteikimas naudoti jauno verslo subjektams turi būti vykdomas kartu su bent viena iš informavimo, konsultavimo (taip pat mentorystės), mokymo (kursų, seminarų organizavimas), neformaliojo švietimo, pagalbos randant tiekėjus ir klientus, metodinės pagalbos ir kitų paslaugų verslui aktualiais klausimais teikimu.

Įgyvendinant BIVPP bus vadovaujama tuo metu galiojančiais teisės aktais.

Uždavinio veiksmai yra suprantami, teisėti, praktiškai įgyvendinami. Tai efektyviausi ir racionaliausi būdai tiesiogiai prisideda prie šio uždavinio įgyvendinimo. Veiksmai bus pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip paskutiniiais Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo laikotarpio metais, t. y. 2027 m. pabaigoje, ir baigti įgyvendinti ne vėliau kaip per 2 metus nuo Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo laikotarpio pabaigos, t. y. 2029 m. pabaigoje. Visi veiksmai atitinka Investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė (2023 m.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (I ketv.)	Siekiama reikšmė (2029 m. pabaiga)
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (skaičius)	0	0	0	0	2	4	4	1	11

1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
1 alternatyva: plėtoti Šiaulių miesto gyventojų įsitraukimą į socialines ir sociokultūrines veiklas, siekiant lygių galimybių dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime. Šio uždavinio alternatyva svarstyta dėl visų miesto gyventojų (ne tik darbingų) įtraukimo į socialines ir sociokultūrines veiklas. Tačiau šio uždavinio alternatyva apsiriboja tik socialinėmis ir sociokultūrinėmis paslaugomis, nevykdant verslumo ugdymo ir neteikiant paramos jauno verslo subjektui. Todėl yra rizika, kad bus pasiektas tik nežymus pokytis (SN1, SN2), o didžioji dalis rezultato rodiklio reikšmės bus orientuota į BIVP projektų veiklų dalyvius, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvaus socialinei integracijai skirtose veiklose, mažesnė – dalyvavimas darbo rinkoje. Šios alternatyvos buvo atsisakyta.	1 alternatyva: ugdyti Šiaulių miesto darbingų gyventojų finansinio raštingumo, verslumo gebėjimus, sudarant palankesnes galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje. Ši alternatyva svarstyta dėl to, kad, ypatingai socialiai pažeidžiamiems asmenims, siekiant įsitvirtinti/išlikti darbo rinkoje labai svarbūs verslumo gebėjimai, finansinis raštingumas. Ši alternatyva yra blogesnė, kadangi šiuo uždaviniu susiaurinama galimybė tikslinei grupei įgyti, plėtoti socialinius įgūdžius, dalyvauti socialinei integracijai skirtose veiklose, neužtikrinamas visapusiškas jų poreikių užtikrinimas (SN1, SN2). Šios alternatyvos atsisakyta.
1.1 UŽDAVINIO 3 ALTERNATYVA	

3 alternatyva: sustiprinti darbingų gyventojų, ypač socialiai pažeidžiamų asmenų, aktyvią socialinę įtrauktį, padidinti lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje, visuomenės gyvenime.

Ši alternatyva svarstyta dėl darbingų gyventojų, ypač socialiai pažeidžiamų asmenų gyventojų aktyvinimo siekiant jų pokyčio dalyvauti ne tik visuomenės gyvenime, bet ir darbo rinkoje (SN1, SN2). Šios alternatyvos įgyvendinimas taip pat užtikrins VPS rezultato rodiklio „BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje“ siektinos reikšmės (ne mažiau 40 proc.) pasiekimą. Tokiu būdu prisidės prie VPS tikslo pasiekimo.

1.2 UŽDAVINYS - sukurti naujų darbo vietų Šiaulių mieste, teikti kompleksinę paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, užtikrinant marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį.

Uždaviniu siekiama skatinti kurtis ir plėtotis, teikti paramą socialiniams verslams kuriant darbo vietas ir taip užtikrinti marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį. Formuluoiant uždavinį buvo vadovautasi SS GG analizės rezultatais. Pasinaudojus SS GG analizės metu identifikuotomis stiprybėmis (SR1, SR2, SR3, SR7, SR8, SR9) ir galimybėmis (GM1, GM2, GM4, GM6), įvertinus grėsmes (GS1, GS3) bus sprendžiamos (SN1, SN3) silpnybės. Planuojama, kad paramą gavusiuose socialinio verslo subjektuose sukurtos darbo vietos bus sukurtos ne mažiau 2 darbo vietos.

Uždaviniui įgyvendinti suplanuotas 1 veiksmas:

1.2.1. Skatinti ir teikti paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtojimui, sprendžiant pažeidžiamų grupių atskirties problemas. (Ne mažiau 2 socialiniai verslai, sukurtos ne mažiau 2 darbo vietos). Įgyvendinant šį veiksmą bus remiamas socialinis verslas, kuris kūrybiškais, versliais, inovatyviais sprendimais didins pažeidžiamų grupių įtrauktį, t.y. spręs tikslinės grupės atskirties problemas. Lėšos bus skirtos darbo vietų sukūrimui, paslaugoms, prekėms, reikalingos įrangos įsigijimui, socialinio verslo produktų ir paslaugų sukūrimui, testavimui, rinkodaros priemonių kūrimui ir taikymui, ir kt. Sukurtos darbo vietos turi būti išlaikytos ne mažiau 1 m. Numatoma, kad vykdant šį veiksmą bus įtraukta ne mažiau 2 savanoriai, kurie dalyvaus veiklose.

Lėšos paskaičiuotos racionaliai, vadovaujantis Socialinio verslo paramos taisyklėmis ir kitais BIVPP įgyvendinimo metu galiojančiais teisės aktais.

Uždavinio veiksmas yra suprantamas, teisėtas, praktiškai įgyvendinamas. Toks efektyviausias ir racionaliausias veiksmas tiesiogiai prisideda prie šio uždavinio įgyvendinimo. Veiksmas bus pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip paskutiniais Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo laikotarpio metais, t. y. 2027 m. pabaigoje, ir baigti įgyvendinti ne vėliau kaip per 2 metus nuo Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo laikotarpio pabaigos, t. y. 2029 m. pabaigoje. Veiksmas atitinka Investicijų programos 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“.

Įgyvendinant šį uždavinį, ne mažiau 40 proc. BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvaus socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (I ketv.)	Siekiama reikšmė (2029 m. pabaiga)
1.	„Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai“	0	0	0	0	0	0	1	1	2
2.	„Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės“	0	0	0	0	0	0	1	1	2
3.	„Paramą dotacijomis gavusios įmonės“	0	0	0	0	0	0	1	1	2

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
1 alternatyva: skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas. Alternatyva buvo svarstyta, kadangi orientavosi į socialinių verslų skatinimą (informacinės kampanijos, mokymų, konsultacijų vykdymą ir pan.), mažiau dėmesio skiriant įrangos įsigijimui. Ši alternatyva buvo blogesnė ir jos atsisakyta, kadangi yra rizika, kad parama „minkštosioms“ veiklos neužtikrins socialinio verslo susikūrimo ir nebus kuriamos darbo vietos, nedidės marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinė ir ekonominė įtrauktis (SN1,SN3).	2 alternatyva: teikti paramą socialiniam verslui reikalingos įrangos, paslaugų įsigijimui, rinkodaros priemonių kūrimui ir taikymui. Alternatyva buvo svarstyta, kadangi būtų sprendžiama finansinė pagalba „kietiesiems“ projektams. Šis poreikis išsakytas atlikus Šiaulių m. gyventojų apklausą. Tačiau tokia paramos kryptis neužtikrins kompleksinės paramos (konsultacijų, mokymų, mentorystės ir pan.) teikimo ir ilgalaikio socialinio verslo plėtojimo (SN1,SN3). Todėl šios alternatyvos atsisakyta.
1.2 UŽDAVINIO 3 ALTERNATYVA	
3 alternatyva: teikti kompleksinę paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtrai naujų darbo vietų sukūrimui Šiaulių mieste, tokiu būdu užtikrinti marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį. Ši alternatyva svarstyta dėl kompleksinės pagalbos socialinių verslų kūrimuisi ir plėtojimui kuriant darbo vietas ir taip didinant marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį (SN1,SN3). Šios alternatyvos įgyvendinimas taip pat užtikrins VPS rezultato rodiklį „BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje“ (ne mažiau 40 proc.) ir „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos“ (2 darbo vietos) siektinų reikšmių pasiekimo. Tokiu būdu prisidės prie VPS tikslo pasiekimo.	

2 TIKSLAS - Šiaulių miesto gyventojų, ypatingai socialinę atskirtį patiriančių asmenų, geresnis pasirengimas veikti ekstremalių situacijų metu.

Tikslas atitinka 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 16 specialiojo prioriteto „Civilinės parengties įgūdžių, rengiantis ekstremaliosioms situacijoms ir grėsmėms, stiprinimas“ 16.1 konkretų uždavinį „Skatinti mokymąsi visą gyvenimą, visų pirma siekti, kad visi turėtų lanksčių kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo galimybių, atsižvelgiant į verslumo ir skaitmeninius įgūdžius, geriau numatyti pokyčius ir naujų įgūdžių reikalavimus, grindžiamus darbo rinkos poreikiais, sudaryti palankesnes sąlygas keisti profesinę veiklą ir skatinti profesinį judumą“.

Tikslu siekiama spręsti tarpusavyje susijusias problemas:

1. netolygų informuotumą ir praktinių įgūdžių stoką. Skirtingos amžiaus ir socialinės grupės nėra vienodai pasirengusios veikti ekstremaliose situacijose (pvz., kaip elgtis „dieną X“); ypač trūksta praktinių įgūdžių negalią turintiems asmenims ir senjorams;
2. nepakankamą mokymų ir pratybų prieinamumą bei jų pritaikymą. Trūksta reguliarių mokymų, praktinių pratybų ir priemonių, pritaikytų įvairioms tikslinėms grupėms, ypač asmenims su klausos, regos ar kitomis negaliomis.

Nustatant tikslą buvo svarstytos dvi alternatyvos, neįtraukiant „status quo“ scenarijaus.

Tikslo rezultato rodikliai yra realūs, išmatuojami ir susieti su 2.1 uždaviniu bei 2.1.1 veiksmu.

Tikslas suformuotas atsižvelgiant į 2026 m. balandžio–gegužės mėn. atliktą gyventojų nuomonės analizę: vykdyta anketinė apklausa, organizuoti susitikimai su NVO ir kitomis organizacijomis, vyko renginys Šiaulių miesto savivaldybėje.

TIKSLO 1 ALTERNATYVA	TIKSLO 2 ALTERNATYVA
Šiaulių miesto gyventojų geresnis pasirengimas veikti ekstremalių situacijų metu. Ši alternatyva buvo svarstyta, kadangi ji užtikrina plačią aprėptį ir sudaro prielaidas įgyvendinti lygių galimybių principą, leidžiant didinti bendrą gyventojų pasirengimo lygį. Alternatyva nepasirinkta, nes, orientuojantis į visus gyventojus, gali būti nepakankamai atliepti labiausiai pažeidžiamų grupių, turinčių specifinių poreikių, interesai ir poreikiai.	Šiaulių miesto gyventojų, ypatingai socialinę atskirtį patiriančių asmenų, geresnis pasirengimas veikti ekstremalių situacijų metu. Ši alternatyva buvo svarstyta, kadangi ši gyventojų grupė, ypatingai negalią turintys asmenys, patiria didžiausią riziką ekstremalių situacijų metu dėl riboto informacijos prieinamumo, fizinių ar sensorinių apribojimų. Alternatyva pasirinkta, nes ji leidžia koncentruoti išteklius į labiausiai pažeidžiamas grupes, pritaikyti mokymų turinį ir priemones (pvz., asmenims, turintiems klausos ar regos negalią), taip užtikrinant didesnę poveikį ir efektyvesnius rezultatus civilinės saugos srityje.

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė (2026 m.)	Siekiamą reikšmę (2029 ketv.)
1.	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų veiklų dalyvių, kurie dalyvaudami gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklose įgijo įgūdžių, dalis (proc.)	0	95

2.1 UŽDAVINYS – stiprinti Šiaulių miesto gyventojų, ypač socialinę atskirtį patiriančių asmenų, praktinius gebėjimus ir informuotumą veikti ekstremalių situacijų metu.

Uždavinys prisideda prie VPS 2 tikslo pasiekimo. Formuluoiant uždavinį vadovautasi gyventojų nuomone; įvertinus identifiкуotas: stiprybes – **institucinį pasirengimą** (veikiančios savivaldybės ir civilinės saugos institucijos (pvz., priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba) turi sukaupę kompetenciją ir gali efektyviai organizuoti švietimo veiklas), įstaigų ir bendruomenių tinklas sudaro palankias sąlygas greitai ir plačiai skleisti civilinės saugos žinias; silpnybes – netolygų informuotumą ir praktinių įgūdžių stoką: skirtingos amžiaus ir socialinės grupės nėra vienodai pasirengusios (pvz., kaip elgtis ekstremaliuose situacijose „dieną X“), ypač trūksta praktinių įgūdžių negali turintiems asmenims ir senjorams, trūksta reguliarių mokymų, praktinių pratybų ir priemonių, pritaikytų įvairioms tikslinėms grupėms, ypač žmonėms su klausos, regos ar kitomis negaliomis; galimybes – **ES finansavimą ir nacionalines iniciatyvas** sudaro prielaidas kryptingai plėtoti civilinės saugos švietimo programas, stiprinti infrastruktūrą ir ilgalaikį gyventojų pasirengimą, **skaitmeniniai kanalai ir partnerystė** su mokyklomis, NVO, bendruomenėmis ir kt. leidžia efektyviai pasiekti skirtingas tikslines grupes ir didinti informacijos sklaidą; grėsmes – **karo ir hibridinių grėsmių riziką Lietuvoje** didina civilinės saugos švietimo poreikį, nes nepakankamas gyventojų pasirengimas gali lemti neefektyvų reagavimą ekstremalių situacijų metu, **dezinformacijos poveikį krizėse** (klaidinanti ar prieštaringa informacija) gali trukdyti gyventojams laiku priimti teisingus sprendimus, todėl būtinas kritinio mąstymo, patikimų informacijos šaltinių atpažinimo ugdymas.

Uždaviniu siekiama į civilinės saugos švietimo veiklas planuojama įtraukti 280 Šiaulių m. gyventojų. Socialinę atskirtį patiriantys asmenys (asmenys dėl negalios, trūkstamų materialinių išteklių, išsilavinimo, patiriamos diskriminacijos ar kitų priežasčių negali palaikyti visuomenėje įprastų socialinių ryšių) sudarys 40 proc. (iš jų – ne mažiau 20 proc. negali turinčių asmenų) visų projekto veiklų unikalių dalyvių. Riziką patirti socialinę atskirtį turinčių gyventojų grupių pavyzdžiai pateikiami Aprašo 1 priede (toliau – projekto veiklos dalyviai). Planuojama, kad į projektų veiklas bus įtraukta

Planuojama, kad 95 procentai visų bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų veiklų dalyvių, kurie dalyvaudami gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklose įgijo įgūdžių veikti ekstremalių situacijų metu.

Uždaviniui įgyvendinti suplanuotas vienas veiksmas.

2.1.1. Organizuoti ir įgyvendinti gyventojų švietimą civilinės saugos klausimais bei praktinių parengties įgūdžių ugdymą, vykdant edukacines ir prevencines programas, pritaikytas Šiaulių miesto gyventojams, ypač socialinę atskirtį (riziką) patiriantiems asmenims.

Įgyvendinant šį veiksma bus finansuojami projektai, skirti gyventojų švietimui civilinės saugos klausimais ir praktinių parengties įgūdžių stiprinimui. Projektų veiklos apims edukacines ir prevencines programas, kuriose bus derinami teoriniai, simuliaciniai ir praktiniai užsiėmimai. Šios veiklos bus orientuotos į gyventojų saugumo didinimą, psichologinį pasirengimą ekstremalioms situacijoms, efektyvesnę krizių valdymą, bendruomenių atsparumo stiprinimą bei atsparumo dezinformacijai didinimą ir kt. Veiklų metu įgyjamos kompetencijos (pvz., elgesys ekstremaliųjų situacijų metu, pirmosios pagalbos pagrindai, evakuacijos veiksmai, krizių valdymo principai, individualios parengties stiprinimas ir kt.) (toliau – civilinės saugos švietimas).

Civilinės saugos švietimas bus pritaikomas įvairioms tikslinėms grupėms, ypatingą dėmesį skiriant asmenims, turintiems klausos, regos ar kitų negalių, užtikrinant mokymų prieinamumą, įtrauktį, pateikimo formas (pvz., gestų kalbą, lengvai suprantamą kalbą, taktilines priemones ir kt.).

Planuojamas projekto veiklų dalyvių skaičius – 280 asm. Taip pat bus skatinamas veiklų dalyvių įsitraukimas į savanorišką veiklą – numatoma, kad į projekto veiklas bus įtraukti ne mažiau kaip 10 savanorių.

Tinkamos finansuoti išlaidos: paslaugos, būtinos civilinės saugos švietimo ir praktinių parengties įgūdžių ugdymo veikloms (užsiėmimų, simuliacijų, informavimo, organizavimo, techninės, ekspertinės ir kitos projekto veikloms būtinos paslaugos); bendrųjų įgūdžių ugdymo mokymų paslaugos; projekto veikloms vykdyti reikalingo nekilnojamojo turto nuoma; įranga, įrenginiai, įrankiai, kompiuterinės technikos nuoma; trumpalaikis turtas skirtas (pvz., informacinės priemonės, metodinė medžiaga, užsiėmimų priemonės, civilinės saugos rinkiniai, švietimui ir praktiniams užsiėmimams skirtos medicininės priemonės, ir kt.). Medicininėmis priemonėmis laikomos mokymams ir praktiniams užsiėmimams skirtos priemonės (pvz., pirmosios pagalbos mokymo rinkiniai, turniketai, tvarščiai, gaivinimo manekėnai ir pan.), kurios yra būtinos projekto veikloms įgyvendinti ir nėra skirtos gydymui ar vartojimui; projekto vykdytojo ir partnerio organizacijų darbuotojų darbo užmokestis bei su darbo užmokesčiu susiję įsipareigojimai; projekto veiklų dalyvių, savanorių ir projektą vykdančio personalo (kai jis tiesiogiai dalyvauja vykdamas projekto veiklas) kelionės ir maitinimo išlaidos; veikloms vykdyti kelionių Lietuvos Respublikos teritorijoje ir (ar) degalų išlaidos; maitinimo išlaidos; su projekto administravimu susijusios išlaidos (7 proc.).

Įgyvendinant projektą turi būti laikomasi horizontaliųjų principų ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostatų.

Projektų atrankos būdas – konkursas.

Veiksmas turi būti teisėti ir praktiškai įgyvendintas (gali būti pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip 2027 m. birželio mėn.) ir baigtas - ne vėliau kaip per 3 metus nuo Europos Sąjungos fondų lėšų administravimo laikotarpio pabaigos, t. y. iki 2029 m.

Veiksmo įgyvendinimo pradžia laikoma veiksmą įgyvendinančio vietos plėtros projekto (arba pirmojo vietos plėtros projekto iš vietos plėtros projektų grupės) finansavimo sutarties pasirašymo data. Pabaiga - vietos plėtros projekto (arba paskutiniojo projekto iš vietos plėtros projektų grupės) galutinės ataskaitos patvirtinimas.

Uždavinio veiksmas yra teisėtas ir praktiškai įgyvendinamas.

	Produkto rodiklio pavadinimas	2027	2028	Siekiama reikšmė (2029 m.)
1.	Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros projektų veiklų dalyviai, dalyvavę gyventojų švietimo civilinės saugos klausimais veiklose (asm.)	56	168	280

2.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	2.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
Didinti Šiaulių miesto gyventojų informuotumą apie veiksmus ekstremalių situacijų metu. Ši alternatyva buvo svarstyta, nes užtikrina universalų informacijos sklaidą ir prisideda prie bendro visuomenės pasirengimo stiprinimo. Alternatyva nepasirinkta, nes bendro pobūdžio	Didinti Šiaulių miesto gyventojų, ypač socialinę atskirtį patiriančių asmenų, praktinius gebėjimus ir informuotumą apie veiksmus ekstremalių situacijų metu. Ši alternatyva pasirinkta, nes leidžia kryptingai stiprinti labiausiai pažeidžiamų grupių

informacija nepakankamai atliepia specifinius negalią turinčių asmenų poreikius, ypač praktinių įgūdžių srityje.	pasirengimą, organizuojant jiems pritaikytus mokymus, praktines pratybas ir informacijos pateikimo formas (pvz., gestų kalbą, lengvai suprantamą kalbą, taktilines priemones ir kt.).
--	---

GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIA STRATEGIJĄ EIGA

VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Siekiant užtikrinti visų suinteresuotų šalių įsitraukimą ir VPS atitikimą Šiaulių m. gyventojų lūkesčiams, vykdant viešuosius pristatymus, konsultacijas ir pan. vadovautasi šiais principais: viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas; diskusija pagrįstas bendradarbiavimas ir kompromiso paieška; uždavinių aiškumas, apibrėžtumas ir pagrįstumas; priemonių realumas ir įgyvendinamumas; mokymasis iš gerosios praktikos pavyzdžių Lietuvoje ir užsienyje; suderinamumas su Taisyklėmis; dėmesys VPS įgyvendinimui; strateginio planavimo proceso tęstinumas ir lankstumas.

Vykdamas viešus pristatymus ir konsultacijas buvo laikomasi darnus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principo aplinkosaugos, socialinei, ekonominei, teritorijų vystymo srityse. Vietos bendruomenės ir kitų miestų vietos veiklos grupių įtraukimas į VPS rengimo veiklas, viešinimas (buvo spausdinama tik svarbiausia informacinė medžiaga, projekto viešinimas vyko interneto svetainėse, facebook paskyroje, Šiaulių TV, RS 2 radijo laidoje, el. būdu) ir kt. dėl savo pobūdžio neturi ir neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio (įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą). Klimato kaitos švelninimo tikslui nenumatoma, kad galėtų būti ŠESD išsiskyrimas ir kt., kadangi projekto veiklos neturės poveikio per visą gyvavimo ciklą; užtikrintos lygios galimybės, pagarba ir tolerancija visiems tikslinės grupės asmenims (nepriklausomai nuo socialinės padėties, amžiaus, lyties ir pan.) gauti visą informaciją, konsultuotis, reikšti savo nuomonę, t.y. buvo plėtojama žmogaus asmens duomenų, sąžinės ir saviraiškos laisvė, pasirinkimo galimybės dalyvauti sprendimuose, jaustis visaverčiais visuomenės nariais; projekto vykdytojams paskaičiuotas teisingas ekonominis atlygis, racionaliai įvertintas materialinių išteklių panaudojimas (paslaugos perkamos atlikus rinkos tyrimus), užtikrinama vieša atsiskaitomybė, teisė į organizacijų informacijos konfidencialią; buvo siekiama mažinti aplinkosaugos, socialinius ir ekonominius skirtumus tarp Lietuvos regionų ir pačiame regione.

VPS papildys Šiaulių m. integruotosios teritorijos vystymo programą, kuri yra daugiasektorinė ir jungia ekonomikos, socialinio ir kultūrinio sektoriaus veiklas. Integruotas teritorinės plėtros požiūris spręs iššūkius tvariam teritorijų vystymui.

VPS rengime dalyvavo Šiaulių m. pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus 20 subjektų (bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, verslo asociacijos struktūros), Šiaulių m. gyventojai, kurie turėjo galimybę, nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, socialinės padėties, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos teikti pasiūlymus, rekomendacijas raštu, žodžiu, elektroninėmis priemonėmis ir kitais priimtinais būdais. Projekto įgyvendinimo pradžioje, iki sutarties pasirašymo dienos, vyko informaciniai renginiai, pristatymai, diskusijos. Buvo paskelbti du kvietimai teikti projektinius pasiūlymus, kurių tikslas – atskleisti, kurios tikslinės grupės patiria ypatingą skurdo ir socialinės atskirties riziką, sunkiai integruojasi į darbo rinką arba joje negeba ilgai neišsilaikanti, patiria socialinius ir ekonominius sunkumus. Išsiaiškinti šių tikslinių grupių poreikius, galimybes, iššūkius sprendžiant jų problemas, kokios integruotos priemonės efektyviausiai didintų Šiaulių miesto gyventojų aktyvią įtrauktį, užtikrintu lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, kaip įtakotų jų socialinę ir ekonominę įtrauktį kuriant ir plėtojant socialinius verslus, kiek lėšų reikia tikslams įgyvendinti. Lėšų poreikis

turėjo pagrįstas, susietas su problemos sprendimo būdu, atsižvelgiant į rinkos kainas, komercinius pasiūlymus, darbo užmokesčio istoriniais duomenimis, Lietuvos statistikos departamento duomenimis, ataskaitomis ir pan. Informacija apie kvietimus teikti projektinius pasiūlymus buvo skelbiama visiems Šiaulių m. pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektams www.siauliaivvg.lt, <https://www.siauliai.lt/lt/news/view/projektiniu-pasiulymu-teikimas-siauliu-miesto-vietos-pletros-strategijos-rengimui-2021-2027-m-finansavimo-periodui>. Informacija ir kvietimas teikti pasiūlymus vyko susitikimuose su verslo įmonėmis, bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, Užimtumo tarnyba ir kitomis valstybinėmis įstaigomis, turintys tiesioginį ryšį su socialinę atskirtį ar riziką patiriančiais asmenimis.

2023 m. birželio 29 d. Šiaulių m. VVG ir Viešajai įstaigai Centrinė projektų valdymo agentūra pasirašius projekto „Šiaulių miesto vietos plėtros strategijos parengimas“ (Nr. 11-001-T-0027) (toliau – Projektas) sutartį, užtikrinant Projekto įgyvendinimo viešumą, skaidrumą, lygias galimybes ir nediskriminavimą, informacijos prieinamumui, dalyvavimui rengiant VPS buvo pasitelktos efektyviausios priemonės. Šiaulių m. VVG patalpose, visiems gerai matomoje vietoje pakabintas A3 formato plakatas su projekto viešinimo ženklais, finansavimo šaltiniais ir kt. Apie Projektą, t.y, apie galimybę dalyvauti VPS rengime pastoviai buvo atnaujinama informacija Šiaulių m. VVG <http://www.siauliaivvg.lt>, Šiaulių m. VVG steigėjų Šiaulių m. savivaldybės (<https://www.siauliai.lt/news/view/siauliu-miesto-vietos-veiklos-grupe-igyvendina-projekta-siauliu-miesto-vietos-pletros-strategijos-parengimas>), Šiaulių jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ (<https://www.facebook.com/siauliuapskritasisstalas/>), Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų (<https://rumai.lt/naujienos/siauliu-miesto-vietos-veiklos-grupe-igyvendina-projekta/>), Šiaulių pramoninkų asociacijos (<http://siauliai-pramone.lt/uncategorized/5026/>) ir kituose Šiaulių m. VVG narių, socialinių partnerių interneto svetainėse, facebook paskirose (<https://visuomeninesiniciatyvos.lt/>, <https://www.facebook.com/juspo.lt> ir kt.)

Informaciniuose pranešimuose nurodyti Šiaulių m. VVG kontaktai (telefono numeris, el. pašto adresas, buveinės adresas), kuriais galima konsultuotis, teikti pasiūlymus, atsakyti gyventojams į klausimus, susijusius su VPS rengimu, Projekto įgyvendinimu ir pan. neprisirišant prie renginių laiko.

2023 m. rugsėjo–lapkričio mėn. sukurta ir ištransliuota laida per Šiaulių TV, išspausdintas straipsnis dienraštyje Etaplius, skelbta informacija RS2 radijo laidoje. Toks viešinimo būdas, bendruomenės informatyvumas, ypatingai efektyvus asmenims, kurie nemoka naudotis IT, asmenims turintiems judėjimo ir kt. negalią.

Viso Projekto įgyvendinimo metu, tame tarpe ir iki sutarties pasirašymo dienos, buvo organizuojami šeši vieši susitikimai, kuriuose dalyvavo 139 asmenys: Šiaulių m. pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektų (bendruomenės, NVO, verslo asociacijos struktūros) atstovai ir Šiaulių m. gyventojai. Visi dalyvavusieji buvo įtraukti į diskusiją, išklaustytos visų norinčių pasisakyti nuomonės, priimti bendri VPS rengimui būtini sprendimai.

Vasario–gegužės mėn. susitikimuose-konsultacijose buvo pristatyti VPS rengimo tikslai, tinkami pareiškėjai, tinkamos finansuoti pagal VPS veiklos ir projektai bei išlaidų kategorijos, kurioms gali būti skiriamas ES+ ir ERPF finansavimas. Po susitikimų vyko konsultacijos, kurių metu individualiai buvo aptarti tikslinių grupių poreikiai, galimybės, iššūkiai, su kuriais susiduria Šiaulių m. gyventojai sprendžiant ekonomines, socialines integracijos į darbo rinką ir visuomenę problemas. Šios įžvalgos buvo labai svarbios VPS rengimui.

Rugpjūčio–spalio mėn. pristatyta Šiaulių m. VVG parengta VPS (projektas). Šiaulių m. bendruomenės nariai (įskaitant gyventojus), Šiaulių m. savivaldybės specialistai, tarybos nariai buvo supažindinti su VPS numatytais tikslais, uždaviniais, veiksmais, tikslinėmis grupėmis bei planuojamu lėšų poreikiu, pristatyti vykusios gyventojų apklausos rezultatai, aptartos projektinės idėjos, SSGG analizė ir kt., svarbi informacija, susijusi su VPS parengimu ir įgyvendinimu.

Projekto įgyvendinimo metu suburta darbo grupė, kurią sudarė specialistai, atstovaujantys švietimą (Vilniaus universiteto Šiaulių akademiją, Šiaulių technologijų mokymo centrą), Užimtumo tarnybą, Socialinių paslaugų skyrių, NVO, tame tarpe ir bendruomenes, jaunimą, verslo sektorių, įsitraukimas į VPS rengimą, buvo labai svarbus atliepian tikslinių grupių lūkesčius, įvertinant pasirinktų alternatyvių tikslo, uždavinių ir veiksmų įgyvendinimo galimybes, rengiant potencialių veiksmų planą, planuojant biudžetą ir kt. Suteikiant galimybę visiems darbo grupės nariams dalyvauti darbo grupėje, susitikimai buvo organizuojami Šiaulių m. VVG patalpose, nuotoliniu būdu, savo išvalgas galėjo pateikti ir raštu, nepriklausomai nuo darbo grupės susitikimų laiko. Vyko trys darbo grupės susitikimai:

1. 2023-06-23, 10 val. buvo pristatytas finansuojamos VPS rengimo planas, Taisyklės, Investicijų programos uždaviniai (4.7. ir 4.9.), kokioms veiklos kryptims bus skirtos Europos socialinio fondo, LR valstybės biudžeto (ES+) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) investicijos. Pristatyti VPS rengimo etapai, gyventojų, juridinių asmenų iškeltos problemos, lėšų poreikis ir kt., aptartas preliminarus VPS tikslas, uždaviniai, tikslinės grupės.
2. 2023-07-14, 10 val. išnagrinėti gyventojų nuomonės tyrimo rezultatai, atlikta Šiaulių m. ir VPS rengimui būtina SSGG analizė, darbo grupės narių aptartos Šiaulių m. stipriausios bei silpniausios sritys (vidinės), galimos grėsmės bei galimybės (išorinės).
3. 2023-08-07, 10 val. suformuluoti galutiniai VPS uždaviniai, alternatyvos, veiksmai, lėšų poreikis veiksams įgyvendinti, finansavimo šaltiniai, patvirtintos į veiksmus įtraukiamos tikslinės grupės.

Viešieji pristatymai ir konsultacijos tokia apimtimi užtikrino skaidrų, viešą į Šiaulių miesto gyventojus orientuotą VPS parengimą.

Darbo grupės susitikimai, Šiaulių m. savivaldybės tarybos ir Šiaulių regiono tarybos posėdžiai buvo vieši, todėl Šiaulių m. gyventojams buvo suteikta galimybė dalyvauti VPS rengimo ir tvirtinimo procese.

Visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, visuose komunikavimo veiklose ir priemonėse, dokumentuose ir kitoje medžiagoje (straipsniuose Šiaulių m. VVG interneto svetainėje <http://www.siauliaivvg.lt/>, VVG narių, socialinių partnerių interneto svetainėse, facebook paskyroje, straipsnyje dienraštyje, TV reportaže, susitikimuose, diskusijose, kvietimuose, programoje, pristatymo, dalijamoje medžiagoje, dalyvių sąrašuose, galutinėje vertinimo ataskaitoje, parengtoje Šiaulių miesto vietos plėtros strategijoje ir kt.), susijusiuose su projekto įgyvendinimu, įtraukiant tikslinę grupę, visuomenę, kuriems projekto veiklos daro poveikį, ir nepažeidžiant lygių galimybių visiems ir nediskriminavimo principo, buvo aiškiai pateikiama informacija apie Europos Sąjungos finansavimą, naudojant Europos Sąjungos emblemą ir šalia jos nurodant teiginį „Bendrai Finansuoja Europos Sąjunga“. Pagal komunikavimo veiklos ir priemonės pobūdį, buvo nurodomas projekto pavadinimas, numeris, sprendžiama problema, tikslas ir kt.

Atsižvelgiant į projekto dalyvių poreikius, informacinę medžiagą, bendravimo priemonės, veiklų vykdymo patalpos bus pritaikytos/prieinamos judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims. Buvo skiriamas dėmesys lygybei ir nediskriminavimui. Tai atsispindėjo pristatymo skaidrėse, informaciniuose pranešimuose bei VPS.

ŠIAULIŲ MIESTO 2022-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

1 TIKSLAS - Šiaulių miesto socialinę atskirtį (riziką) patiriančių darbingų gyventojų, marginalizuotų bendruomenių ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių padidėjęs aktyvumas ir lygios galimybės dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, išplėtoti socialiniai verslai ir integracijos paslaugos, kuriant socialinę gerovę										
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	viso 2022–2029 m.
508 dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes). Paramos lėšos (Europos socialinis fondas +, Europos regioninės plėtros fondas; LR valstybės biudžetas): - 1570,75 Eur/1 dalyviui (įskaitant visas tikslines grupes); - 11160,00 Eur/1 jauno verslo subjektui; - 66030,00 Eur/1 sukurtai darbo vietai paramą gavusiame subjekte (socialiniame versle); - 7 proc. netiesioginės išlaidos.	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	6722,46	240033,37	285597,85	145398,91	59242,00	736994,59
	Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	45202,12	56502,69	11300,57	0,00	113005,38
	LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	1186,32	50294,21	60194,21	28005,78	110319,47	149999,99
	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	21601,66	24845,94	12964,17	6507,14	65918,91
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	5626,61	7142,82	1954,49	438,27	15162,19
	Iš viso tikslui:	1081081,06								
	1.1 UŽDAVINYS - Sustiprinti Šiaulių miesto darbingų gyventojų, ypatingai socialiai pažeidžiamų asmenų, aktyvią socialinę įtrauktį, padidinti lygias galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime									
508 dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes).	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	6722,46	240033,37	285597,85	145398,91	59242,00	736994,59

Paramos lėšos (Europos socialinis fondas +, Europos regioninės plėtros fondas; LR valstybės biudžetas): - 1570,75 Eur/1 dalyviui (įskaitant visas tikslines grupes); - 11160,00 Eur/1 jauno verslo subjektui; - 7 proc. netiesioginės išlaidos.		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	1186,32	42317,36	50223,15	26011,57	10319,46	130057,87
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	21601,66	24845,94	12964,17	6507,14	65918,91
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	1314,80	1753,06	876,53	438,27	4382,66
		Iš viso uždaviniui:	937354,03								
1.1.1. Veiksmas „Taikyti prevencines, integruotas priemones socialinę atskirtį patiriantiems asmenims“	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	4809,95	53691,47	71588,63	35794,31	13087,21	178 971,57
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	848,82	9474,97	12633,30	6316,65	2309,50	31 583,24
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	5161,89	6316,64	3158,32	2435,17	17072,02
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	227 626,83								
1.1.2. Veiksmas „Teikti kompleksinę (re)integracijos	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	1912,51	40034,98	30599,99	20400,00	9052,50	101 999,98
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

į darbo rinką pagalbą mažiau galimybių turintiems jaunuoliams“	atviro konkurso būdu	LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	337,50	7200,00	5400,00	3600,00	1462,50	18 000,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	3893,81	2882,43	1982,43	971,06	9 729,73
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	129 729,71								
1.1.3. Veiksmas „Vykdyti veiklas užtikrinančias lygias galimybes migrantams, pabėgėliams, kitataučiams dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime“	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	35000,00	35000,00	14999,99	0,00	84 999,99
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	6000,00	6000,00	3000,00	0,00	15 000,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	3243,25	3243,25	1621,61	0,00	8 108,11
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	108 108,10								
1.1.4. Veiksmas „Įgyvendinti neformalias iniciatyvas stiprinant Šiaulių	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	31211,00	41614,67	20807,33	10403,67	104036,67
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	5507,82	7343,76	3671,88	1835,95	18359,41

bendruomenės (gyventojų) verslumą“	konkurso būdu	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	2977,20	3969,60	1984,80	992,40	9924,00
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	132 320,08								
1.1.5. Veiksmas „Vykdyti veiklas darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų socialinio ir darbinio aktyvumo didinimui“	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	55064,04	73418,72	36709,36	18354,66	183546,78
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	9717,19	12956,25	6478,12	3239,07	32390,63
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	5252,53	7003,38	3501,69	1750,84	17508,44
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Iš viso veiksmui:	233445,85								
1.1.6. Veiksmas „Teikti paramą jauno verslo subjektams - Šiaulių m. VVG teritorijos gyventojams“	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	25031,88	33375,84	16687,92	8343,96	83439,60
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	4417,38	5889,84	2944,92	1472,45	14724,59
		Savivaldybės biudžeto lėšos ¹	0,00	0,00	0,00	0,00	1072,98	1430,64	715,32	357,67	3576,61

Vadovaujantis Šiaulių m. savivaldybės prisidėjimo prie VPS atskirų veiksmų patvirtinto 2023-07-13 Šiaulių m. savivaldybės tarybos sprendimu Nr. Nr. T-311 „Dėl prisidėjimo prie 2021-2027 m. Šiaulių miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo“ prisidėjimo lėšos skirtos ¹ jauno verslo subjektų informavimui, konsultavimui (taip pat mentorystei, organizuoti mokymus, kursus, seminarus, neformalų švietimą, teikti pagalbą randant tiekėjus ir klientus, metodinę pagalbą ir kitas paslaugas verslui aktualiais klausimais; lėšos nėra skirtos ² jauno verslo subjektams verslo pradžiai reikalingų priemonių (t. y. patalpų, techninės, biuro ar kitos įrangos) suteikimui.	Savivaldybės biudžeto lėšos ²	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Privachios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	1314,80	1753,06	876,53	438,27	4382,66
	Iš viso veiksmui:	106 123,46								

1.2 UŽDAVINYS - Sukurti naujų darbo vietų Šiaulių mieste, teikti kompleksinę paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, užtikrinant marginalizuotų bendruomenių, migrantų, nepalankias sąlygas turinčių grupių socialinę ir ekonominę įtrauktį											
Paramos lėšos (Europos regioninės plėtros fondas; LR valstybės biudžetas): - 66030,00 Eur/1 sukurtai darbo vietai paramą gavusiame subjekte (socialiniame versle); - 7 proc. netiesioginės išlaidos.		Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	45202,12	56502,69	11300,57	0,00	113005,38
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	7976,85	9971,06	1994,21	0,00	19942,12
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	4311,81	5389,76	1077,96	0,00	10779,53
		Iš viso uždaviniui:	143727,03								
1.2.1. Veiksmas „Skatinti ir teikti paramą socialinio verslo kūrimui ir plėtojimui, sprendžiant pažeidžiamų grupių atskirties problemas“	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	45202,12	56502,69	11300,57	0,00	113005,38
		LR valstybės biudžetas	0,00	0,00	0,00	0,00	7976,85	9971,06	1994,21	0,00	19942,12
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	4311,81	5389,76	1077,96	0,00	10779,53
		Iš viso veiksmui:	143727,03								

Lėšos 1 tikslo gyvendinimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	736994,59	0,00	0,00	0,00	6722,46	240033,3 7	285597,8 5	145398,91	59242,00
Europos regioninės plėtros fondas	113005,38	0,00	0,00	0,00	0,00	45202,12	56502,69	11300,57	0,00
LR valstybės biudžetas	149999,99	0,00	0,00	0,00	1186,32	50294,21	60194,21	28005,78	10319,47
Savivaldybės biudžeto lėšos	65918,91	0,00	0,00	0,00	0,00	21601,66	24845,94	12964,17	6507,14
Privačios lėšos	15162,19	0,00	0,00	0,00	0,00	5626,61	7142,82	1954,49	438,27
Iš viso:	1081081,06								

Lėšos 1 tikslo administravimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Europos regioninės plėtros fondas	169 999,99	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	29 999,99
LR valstybės biudžetas	30 000	0,00	0,00	4 411,76	4 411,76	5 294,12	5 294,12	5 294,12	5 294,12
Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso:	199 999,99								

2 TIKSLAS - Šiaulių miesto gyventojų, ypatingai socialinę atskirtį patiriančių asmenų, geresnis pasirengimas veikti ekstremalių situacijų metu.						
		2027	2028	2029	viso 2027–2029 m.	
280 dalyvių (įskaitant visas tikslines grupes). <u>Paramos lėšos (Europos socialinis fondas +, LR valstybės biudžetas):</u> 332,15 Eur/dalyviui (įskaitant visas tikslines grupes) tiesioginių veiklų vykdymui.	Europos socialinis fondas +	20 000,00	40 000,00	40 000,00	100 000,00	
	Savivaldybės biudžeto lėšos	1 052,63	2 105,26	2 105,27	5 263,16	
	Privačios lėšos	-	-	-	-	
	Iš viso tikslui:	105 263,16				
2.1 UŽDAVINYS – stiprinti Šiaulių miesto gyventojų, ypatingai socialinę atskirtį patiriančių asmenų, praktinius gebėjimus ir informuotumą veikti ekstremalių situacijų metu.						
1280 dalyvių (įskaitant visas tikslines grupes). <u>Paramos lėšos (Europos socialinis fondas +, LR valstybės biudžetas):</u> 332,15 Eur/dalyviui (įskaitant visas tikslines grupes) tiesioginių veiklų vykdymui.	Europos socialinis fondas +	20 000,00	40 000,00	40 000,00	100 000,00	
	Savivaldybės biudžeto lėšos	1 052,63	2 105,26	2 105,27	5 263,16	
	Privačios lėšos	-	-	-	-	
	Iš viso tikslui:	105 263,16				
2.1.1. Organizuoti ir įgyvendinti gyventojų švietimą civilinės saugos klausimais bei praktinių parengties įgūdžių ugdymą, vykdant edukacines ir prevencines programas, pritaikytas Šiaulių miesto gyventojams, ypač socialinę atskirtį (riziką) patiriantiems asmenims.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	20 000,00	40 000,00	40 000,00	100 000,00
		Savivaldybės biudžeto lėšos	1 052,63	2 105,26	2 105,27	5 263,16
		Privačios lėšos	-	-	-	-
		Iš viso tikslui:	105 263,16			

Lėšos 2 tikslo administravimui	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.	Iš viso:
Europos socialinis fondas +	1 615,00	6 460,00	6 460,00	1 615,00	16 150,00
LR valstybės biudžetas	85,00	340,00	340,00	85,00	850,00
Iš viso:	17000,00				

Lėšos strategijos įgyvendinimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	836994,59	0,00	0,00	0,00	6722,46	240033,37	305597,85	185398,91	99242,00
Europos regioninės plėtros fondas	113005,38	0,00	0,00	0,00	0,00	45202,12	56502,69	11300,57	0,00
LR valstybės biudžetas	149999,99	0,00	0,00	0,00	1186,32	50294,21	60194,21	28005,78	10319,47
Savivaldybės biudžeto lėšos	71182,07	0,00	0,00	0,00	0,00	21601,66	25898,57	15069,43	8612,41
Privačios lėšos	15162,19	0,00	0,00	0,00	0,00	5626,61	7142,82	1954,49	438,27
Iš viso:	1186344,22								

Lėšos strategijos administravimui	iš viso:	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Europos regioninės plėtros fondas	186149,99	0,00	0,00	25000,00	25000,00	31615,00	36460,00	36460,00	31614,99
LR valstybės biudžetas	30850,00	0,00	0,00	4411,76	4411,76	5379,12	5634,12	5634,12	5379,12
Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso:	216 999,99								

Iš viso vietos plėtros strategijai	140 3344,21
Europos socialinis fondas +	836 994,59
Europos regioninės plėtros fondas	299 155,37
LR valstybės biudžetas	180 849,99
Savivaldybės biudžeto lėšos	71 182,07
Privačios lėšos	15 162,19

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI			
1. Atsakomybių tarp Šiaulių m. VVG organų pasiskirstymas VPS bus įgyvendinama ir jos stebėseną vykdoma vadovaujantis Taisyklėmis. Šiaulių m. VVG valdymo organai atsakingi už veiksmų, skirtų VPS įgyvendinti atranką, koordinavimą ir stebėseną. VVG valdymo organų (toliau - Subjektas) pasiskirstymas funkcijomis (3 lentelė) reglamentuotas Šiaulių m. VVG įstatais (žr. http://www.siauliaivvg.lt/wp-content/uploads/2016/12/%C5%A0iauli%C5%B3-miesto-VVG-%C4%AFstatai.pdf). VPS įgyvendinime dalyvaujantys Subjektai savo veikloje vadovaujasi steigimo dokumentais, šia VPS, patvirtintais teisės aktais, reglamentuojančiais VPS įgyvendinimą, vykdo jiems priskirtas funkcijas, kurias atliekant siekiama užtikrinti savalaikį, efektyvų, veiksmingą, skaidrų, objektyvų, išvengiant interesų konflikto, lygių galimybių ir nediskriminavimo principų nepažeidžiantį VPS įgyvendinimą.			
Eil. Nr.	Subjektas	Funkcijos, vadovaujantis Šiaulių m. VVG įstatais	Funkcijos rengiant ir įgyvendinant VPS
1.	Visuotinis narių susirinkimas	1. Pildo, keičia ir tvirtina įstatus; 2. Renka ir atšaukia valdybos narius, pirmininką; 3. Svarsto ir tvirtina metinę finansinę atskaitomybę bei valdybos parengtą veiklos ataskaitą; 4. Priima sprendimus steigti, reorganizuoti, likviduoti padalinius; 5. Priima sprendimą dėl pertvarkymo ir pabaigos.	Tvirtina valdybos parengtus dokumentus (kvietimus teikti paraiškas, atrinktų projektų sąrašus, metines/galutinę ataskaitas ir kt.).
2.	VVG valdymo organai	Kolegialus valdymo organas – Šiaulių m. VVG valdyba 1. Organizuoja vietos plėtros VPS rengimą ir įgyvendinimą; 2. Tvirtina vietos plėtros strategiją; 3. Tvirtina darbo užmokesčio fondą; 4. Svarsto ir tvirtina bei pateikia visuotiniam narių susirinkimui aprobuoti Šiaulių m. VVG veiklos programą; 5. Įgyvendina Visuotinio narių susirinkimo aprobuotą Asociacijos veiklos programą, vykdo kitus visuotinio narių Susirinkimo priimtus sprendimus; 6. Vykdo iš dalies ar visiškai Asociacijos lėšomis finansuojamų projektų atranką.	
			1. Tvirtina dokumentus ir teikia visuotiniam narių susirinkimui. 2. Atsakinga už vietos plėtros atranką, tvirtinimą ir stebėsenos rezultatų vertinimą.

		Vienasmenis valdymo organas – Asociacijos pirmininkas	
		3. Atsako už VVG veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą; 4. Organizuoja bei koordinuoja VVG veiklą; 5. Atsiskaito už veiklą valdybai ir visuotiniam narių susirinkimui; 6. Organizuoja ir koordinuoja administracinę veiklą; 7. Kontroliuoja Asociacijos tikslų įgyvendinimą; 7. Pristato veiklos ataskaitą valdybai ir atsiskaito visuotiniam narių susirinkimui. 8. Valdyba teikia visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti 9. Teikia visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti Asociacijos dokumentų projektus, kuriuos pagal šiuos Įstatus ir Lietuvos Respublikos įstatymus turi priimti ir/ar patvirtinti visuotinis narių susirinkimas.	1. Atsako už koordinavimą ir stebėsenos vykdymą. 2. Organizuoja ir koordinuoja administracinę veiklą.
3.	Administracija	1. Užtikrina tikslų ir uždavinių įgyvendinimą; 2. Administruoja Šiaulių m. VVG administracinę veiklą; 3. Už savo veiklą atsiskaito valdybai.	1. Teikia susistemintą, apdorotą informaciją Šiaulių m. VVG pirmininkui ir Valdybai; 2. Koordinuoja VPS įgyvendinimui administruoti procedūras; 3. Teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę projektų rengėjams; 4. Organizuoja projektų atranką, sudaro projektų sąrašus; 5. Dalyvauja projektų vykdytojų renginiuose, vykdo stebėseną. 6. Rengia bendrą ir detalią informaciją apie projektų įgyvendinimo metu pasiektus rodiklius, pažangą; 7. Organizuoja bendradarbiavimą su kitų miestų vietos veiklos grupėmis. 8. Vykdo viešinimo kampaniją.

3 lentelė. Šiaulių m. VVG valdymo struktūra

2. VPS veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojų atrankos procedūros

Įgyvendinant VPS, vadovaujantis VPS įgyvendinimo laikotarpiu (2022–2029 m.) galiojančiais teisės aktais ir kitais aktualiais dokumentais, bus parengtos ir Šiaulių m. VVG valdyboje patvirtintos VPS veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojų atrankos procedūros (toliau – Procedūros).

Procedūros nustatys projektų atrankos dokumentų parengimo, projektų vertinimo, sąrašų sudarymo, VPS stebėsenos, keitimo tvarką. Procedūros užtikrins Taisyklių 4.5. papunktyje (žr. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/324d68a056fa11edba0ded10be2fa21c?fwid=-eel4y861q>) nurodytų principų (partnerystės ir atvirumo, lyčių lygybės, nediskriminavimo, jaunimo dalyvavimo) įgyvendinimą. Taip pat vadovaujamosi Lietuvos Respublikos partnerystės sutartimi, patvirtinta Europos Komisijos 2022 m. balandžio 22 d. įgyvendinimo sprendimu, kuriuo patvirtinama partnerystės sutartis su Lietuvos Respublika (apie nurodytą sprendimą Europos Komisija pranešė dokumentu Nr. C(2022)2427) su visais pakeitimais. 1.5.1 skyriuje nustatytu horizontaliuoju partnerystės principu, 1.5.2 skyriuje nustatytu horizontaliuoju vyrų ir moterų lygiu galimybių skatinimo, nediskriminacijos principu ir Partnerystės sutarties 1.5.4 skyriuje nustatytu horizontaliuoju jaunimo principu. Tai yra, atrenkant VPS veiksmų įgyvendinančius projektų vykdytojus, vertinant pateiktų projektų veiklų veiksmingumą, inovatyvumą nebus daromas skirtumas tarp vyrų ar moterų, bus skatinamas dalyvauti projektų veiklose jaunimas iki 29 metų, bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos. Bus atsižvelgta į jaunimo grupių situaciją bei poreikius, bus suteiktos įvairioms socialinėms ir marginalizuotoms grupėms galimybės teikti projektus, juos įgyvendinti ir/ar dalyvauti jų veiklose. BIVP projektų vykdytojai bus atrenkami atviro konkurso būdu.

Procedūrose aiškiai ir nedviprasmiškai bus išdėstyti: reikalavimai kvietimams teikti BIVP projektus; vertinimo ir atrankos kriterijai; reikalavimai projektams ir jų pareiškėjams; paramos lėšos ir finansavimo šaltiniai, privalomos pareiškėjo ar kitos privačios lėšos, jei taikoma, Šiaulių m. savivaldybės biudžeto lėšos; informacija apie planuojamus galimų pareiškėjų mokymus, konsultacijas; projektų pateikimo būdas ir teikimo laikotarpis ir kita informacija, kuri, Šiaulių m. Planuojama, kad kvietimai teikti BIVP projektus bus skelbiami vidutiniškai 1 kartą per ketvirtį, bet ne ilgiau nei iki 2027 m. pabaigos.

Šiaulių m. VVG sprendimai yra svarbūs, siekiant užtikrinti skaidrią, interesų konflikto vengiančią, objektyvią, nediskriminuojančią, VPS nuostatas atitinkančią projektų atranką, tačiau Šiaulių m. VVG patvirtintas finansuojamų projektų sąrašas negalės būti laikomas galutiniu sprendimu projektui skirti paramos lėšas. Galutinį sprendimą dėl projekto finansavimo priims Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija. Dėl Šiaulių m. savivaldybės prisidėjimo lėšų atskiriems projektams priims sprendimą Šiaulių m. savivaldybės taryba.

Kviečiant teikti projektus atrankai bus nurodoma, kad pareiškėjai (juridiniai asmenys), siekiantys gauti paramą, turės užtikrinti, kad projekte bus laikomasi lygių galimybių bei nediskriminavimo užtikrinimo principų ir bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai, susijusiai su lytimi, rase, etnine kilmė, religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija. Visi pareiškėjai turės vienodas galimybes gauti paramą pagal VPS veiksmus.

Procedūrose bus numatyta VPS stebėsenos tvarka, kurios tikslas – rinkti ir sisteminti VPS įgyvendinimo informaciją apie atrinktus finansuoti ir (ar) baigtus įgyvendinti vietos plėtros projektus, planuotas ir pasiektas rezultato bei produkto reikšmės, laiku identifikuoti projektų rengimo ir įgyvendinimo problemas, keliančias riziką VPS tinkamam įgyvendinimui, ir imtis veiksmų šioms rizikoms suvaldyti, t.y. atlikti papildomas veiklas, skirtas projektų rengėjų, vykdytojų gebėjimams stiprinti, keisti finansuojamų projektų sąrašą ir (ar) kt.). Už stebėseną bus

atsakinga Šiaulių m. VVG pirmininko vadovaujama administracija ir Šiaulių m. VVG valdyba. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija prižiūrės, kaip Šiaulių m. VVG atlieka VPS stebėseną.

Šiaulių m. VVG, atlikdama stebėseną, rinks, analizuos, sistemins faktinę informaciją: dalyvaus projektų vykdytojų renginiuose, bendraus su paslaugų teikėjais, tiksline grupe, atliks projektų pažangos ir kokybės vertinimą, analizuos faktinę eigą, pažangą, atliks kiekybinį ir kokybinį palyginimą su VPS numatytais uždaviniais, veiksmais, rezultatais, stebėsenos rodikliais, finansiniame veiksmų plane suplanuotomis lėšomis ir kt.

Šiaulių m. VVG darbuotojai turės teisę atlikti planinę (ne rečiau nei vieną kartą per kalendorinius metus) ir neplaninę stebėseną (pagal poreikį) projektų įgyvendinimo jų įgyvendinimo vietose. Planinė stebėseną, bus atliekama pagal iš anksto parengtą planą, atsižvelgiant į kiekvieno vietos plėtros projekto įgyvendinimo eigą, nustatytus vietos plėtros projekto įgyvendinimo tikslus, uždavinius ir suderinta su projektų vykdytojais. Neplaninė stebėseną bus atliekama iš anksto nesuderinus su projektų vykdytojais jų įgyvendinimo vietose įtarus, kad vietos plėtros projekto vykdytojo teikiama informacija yra netiksli, neišsami ir/arba klaidinanti.

Šiaulių m. VVG atlikdama VPS stebėseną vieną kartą per kalendorinius metus parengs metinę ataskaitą apie VPS įgyvendinimą už praėjusius kalendorinius metus (toliau – Ataskaita).

Ataskaitas tvirtins Šiaulių VVG visuotinis narių susirinkimas. Ataskaitos bus patalpintos Šiaulių m. VVG interneto svetainėje www.siauliai.lt, viešinama Šiaulių m. VVG steigėjų, socialinių partnerių interneto svetainėse ir/arba facebook paskyrose. Ataskaitos bus teikiamos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai. Įgyvendinus paskutinį VPS veiksmą, Šiaulių m. VVG parengs galutinę ataskaitą, kurią tvirtins Šiaulių m. VVG visuotinis narių susirinkimas, ir pateiks ją Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai Duomenys metinėms ir galutinei ataskaitai bus gaunami iš ataskaitų, kurias teiks pareiškėjai.

Procedūrose bus numatyta VPS keitimo, konsultacijų su Šiaulių m. gyventojais dėl planuojamų VPS pakeitimų tvarka.

Įgyvendinant VPS bus vadovaujamasi horizontaliaisiais principais (HP). BIVPP tiesiogiai (projekto tikslas, tikslinė grupė, projekto veiklos, projekto vykdytojai, rodikliai, siekiami rezultatai) prisidės prie HP įgyvendinimo: darnaus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principo; atsižvelgiant į LR Lygių galimybių įstatymo bei LR Vyrų ir moterų lygių galimybių įstatymo nuostatas, bus įgyvendintas nediskriminavimo principas. Užtikrinamos vienodos galimybės vyrams ir moterims, nepriklausomai nuo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos dalyvauti projekto veiklose ir naudotis projekto rezultatais. Atsižvelgiant į projekto dalyvių poreikius, mokymų medžiaga, bendravimo priemonės, veiklų vykdymo patalpos bus pritaikytos/prieinamos judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims.

Šiaulių m. VVG, rengdama Procedūras, projektų atrankos dokumentus, galės konsultuotis su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Centrinę projektų valdymo agentūra (CPVA).

Įgyvendinant VPS bus siekiama kuo didesne apimtimi įtraukti ir paskatinti jaunos asmenis aktyviai dalyvauti tiek įgyvendinant projektus, tiek administruojant VPS įgyvendinimą, Organizuojant Šiaulių m. VVG valdymo organo – Šiaulių m. VVG valdybos darbą bus užtikrintas lygiateisis jaunų asmenų dalyvavimas bei jaunimo interesų atstovavimas, proporcingas lyčių atstovavimas.

Partnerystės stiprinimui bus užtikrinamas partnerių įtraukimas į visus VPS įgyvendinimo etapus. Bus teikiama visa, su VPS įgyvendinimu svarbi, aktualė informacija efektyviam

dalyvavimui visuose procesuose. Tokiu būdu bus užkirstas kelias interesų konfliktui, užtikrinamas VPS įgyvendinimo skaidrumas, efektyvumas ir racionalus lėšų panaudojimas užtikrinant socialinę atskirtį patiriančių asmenų, mažiau galimybių turinčio jaunimo, darbingų 60 m. ir vyresnio amžiaus asmenų, migrantų, pabėgėlių, kitataučių, marginalizuotų grupių asmenų, jauno verslo subjektų lygių galimybių dalyvauti darbo rinkoje, visuomenės gyvenime, didinant jų socialinę ir ekonominę įtrauktį. Pasiiekti rezultatai prisidės prie 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 ir 4.9 konkrečių uždavinių rezultato rodiklių pasiekimo, prie tvarios Šiaulių miesto plėtros strategijos, 2022–2030 m. Šiaulių regiono plėtros plano tikslų įgyvendinimo.